

Leevi Nuiti

Ta-Z i

Puuzu m ungi a d zu ga GALA ka y su GALA daa omi se e l i wu, é Moize loli, é p . S i naati kpein su, GALA ka t giti ta deveiti ma m inm in feezu Moize ya, Izelay le nuiti ta-vaa zu, minaze egi ba ga z i n p a zi ga tiye to a z nvui wo (18:5, bog W l. 10:5).

Ti p su, GALA ka Izelay le nuiti kalasu ga elei ta faa aazagiti maala la, ti n GALA b , ti faa ma, nii a se e l i ga komi bosu ite itegi.

K ni niiti ti zala aiti kulazu, ti k e elei deveiti ti la (1:1--7:38).

Unfemai ve zala a ula nuiti b , ti lu a elei ga l biya vaa (8:1--10:20).

Ni to a zoo zu, nu us i ilagilagi ete e kpus i zu z ba vaiti ba (11:1--16:34).

Ta z nvu zu olo ologi, ta kala iti kpein (17:1--27:34).

Nade GALAGI, n b GALAGI, z nvu su GALAGI, a p é ná-nu us iti p p ná- adedai a (19:2), naa a ak ti li ga z nvu vai ta n b vai, ti daazeeli.

Naama isi i zu, é devei nii woni Izelay le nuiti ma, nii Yesu alaagi ma vaa wolai looni nuiti kisu ga: «Wo ilagilagi maan é sei i n , e t i» (19:18, Mat. 22:39).

T gi naati ta ulazu niima yee alai zu z ala nuiti filiba, k l to a kidaale e nuiti toozu isu folo-o-folo, é maa akpa, ga woiti kpein ta

n b faamai GALA p ,to a ga z nvu su vai
nii nu us i d i ba.

TŌGITI É UILE ZALAGAITI BA

(1:1--7:38)

Gala zala aiti

¹ Ğ o GALAGI Moize lolini, é p GALA
daa omi se e l i wu, é ma: ² «B
Izelay le nuiti p , è ti ma: Si gi zu nui ta
veb anii veezu la Ğ o GALAGI ,to a se e
toganii ma wolaiti aa ma goiti saama. ³ Ni ná-veb anii
a ga togani wolai, é ga gala zala ai, to a ma zin i
ta ve, n uzu mina ba. To a kula GALA
daa omi se e l i laa ,ga Ğ o GALAGI
daazo. ⁴ To a yee gala zala a loganii unma ,
naa a n Ğ o GALAGI ,ga é t un
b ga koto gba vai. ⁵ To a nik zin i daale e
Ğ o GALAGI aazu. Zala a ula nuiti, Aal n
ná-doun zunuiti, ta ma amai l ga Ğ o GALAGI,
ti pili zala a ulazu ma, é aku ma kpoloo, é GALA
daa omi se e l i laa . ⁶ To a gala zala a
loganii l ,é te ele e, é kpulukupulu. ⁷ Zala a
ula nui Aal n ná-doun zunuiti ta abui la zala a
ulazu ,ti ko ii u abui a. ⁸ Zala a ula nuiti,
Aal n ná-doun zunuiti, ta ma ulukupugiti, ta ma ungi,
ta ma wul iti da ko ii maazu, zala a ulazu abui
a. ⁹ To a koozu z laiti ta k iti gba ga zi i.
Zala a ula nui a ti kpein gala zala a ulazu .
Gala zala ai e, nii abui galazu, makugi n ai Ğ o
GALAGI .

¹⁰ «Ni ná-veb anii a na ga gala zala ai,
é ga togani goi, baala zi oiti aa boli yi oiti,
to a ma zin i ula ga zala ai, n uzu mina
ba. ¹¹ To a k daale e zala a ulazu

zu , G o GALAGI aazu. Zala a
 ula nuiti, Aal n ná-doun zunuiti, ta ma amai ili
 zala a ulazu ma, é aku ma kpoloo. ¹² To a
 te ele e, é kpulukpulu, ta ma ungi, ta ma wul i.
 Zala a ula nui a ti la ko ii maazu, puai abui a,
 zala a ulazu . ¹³ To a koozu z laiti, ta ma
 iti gba ga zi i. Zala a ula nui a ti kpein
 kula ga zala ai, é gala, zala a ulazu . Gala
 zala ai e, nii abui galazu, makugi n ai G o
 GALAGI .

¹⁴ «Ni ná-veb anii G o GALAGI , a na
 ga gala zala ai, é ga w nii, to a a ga kpumagoi
 aa poopopokpogi. ¹⁵ Zala a ula nui a a ga
 w nii zala a ulazu . To a n ungi volo ba,
 é gala, zala a ulazu . To a ma amai leda
 zala a ulazu laama . ¹⁶ To a ma z gi
 ta su aniiti kula su, é ti ili ya zala a ulazu
 oba , folo ulazu elei, zu u ilisu .
¹⁷ To a w ni laa aliko egiti z zu , k l
 é mina te e su. Zala a ula nui a w ni ala
 zala a ulazu , ko ii maazu, puai abui a. Gala
 zala ai e, nii abui galazu, makugi n ai G o
 GALAGI .

2

Veb aniiti ti ga ma vuk i

¹ «Si gi zu nui ta veb ani veezu la G o GALAGI
 , ná-veb anii a ga ani vuk ag i. To a
 gul i u ma, é ani maku n n gi ba. ² To a
 aa la zala a ula nuiti p , Aal n ná-doun zunuiti.
 Zala a ula nui a zee gila se e ani vuk i zu, nii
 gul i uai ma, é ani maku n n gi kpein ba, é
 gala, zala a ulazu ga iz sui. Zala ai e, nii
 abui galazu, makugi n ai G o GALAGI . ³ Nii

é y su veb anii olu, naa a ga Aal n ta ná-doun zunuiti t n . To a ga anii adega wola zala a aniiti saama, ti alazu abui a, G o GALAGI .

⁴ «Ni veb ani e, nii é m su fuului zu, é ga ulu l l giti l la su, é kp t ga ulu vuk ag i, gaay gai ga gul i, aa ulu l v itil la su, gul i uai ma.

⁵ «Ni veb ani e, nii é eesu k lui maazu, to a ga ulu vuk ag i l la su, gaay gai ga gul i. ⁶To a ale ale, é ulukpulu, gul i u maazu. To a ga veb anii.

⁷ «Ni veb ani e, nii é eesu k lu li ii ma, to a ga ulu vuk ag i, gaay gai ga gul i.

⁸ «Ta a ga veb anii G o GALAGI , nii kp t ai ga naama aniiti. To a ve zala a ula nui ya, é aa la zala a ulazu . ⁹Nii maan ai, é ula ga iz sui, zala a ula nui naa ze e ba, é gala, zala a ulazu . Zala ai e, nii abui galazu, makugi n ai G o GALAGI . ¹⁰Nii é y su veb anii olu, naa a ga Aal n ta ná-doun zunuiti t n . To a ga anii adega wola zala a aniiti saama, ti alazu abui a, G o GALAGI .

¹¹ «Veb anii tan p wo zu feezu G o GALAGI , ta la t a gal i, maz l wo la ani n p gala, nii l i a su, aa k in gul i, veb aniiti saama, ti alazu abui a, G o GALAGI . ¹²Wa zoo wo ta ula G o GALAGI , ga zooi al n m ungiti ma veb anii, k l é mina ala zala a ulazu , e veb anii makugi n ai.

¹³ «Wa kpoloi u wa-veb aniiti kpein ba. Kpoloi mina ala wa-veb anii zu, wa-GALAGI ná-minaze egi ma oogi e. K ni kpoloi u wa-veb aniiti kpein ba.

¹⁴ «Ni wa zooli a l n m ungiti ma veb anii veena G o GALAGI , wa ani p niin iti gee d , naa olu wo ti wolowolo, ma vuk i ula. ¹⁵ Wa gul i u ma, ta ani maku n n gi. Veb ani e. ¹⁶ Zala a ula nui a ma vuk i ilazu ala, ta gul i, é ani maku n n gi kpein ba, é ga iz sui. Zala ai e, nii abui galazu, G o GALAGI .

3

Ziil i zala aiti

¹ «Ni nui ta ná-veb anii a na ga ziil i zala ai, ni to a ga togani wolai, to a ma zin i aa ma zaai ula, n uzu mina ba, G o GALAGI aazu. ² To a yee zala a loganii unma , é k daale e GALA daa omi se e l i laa . Zala a ula nuiti, Aal n ná-doun zunuiti, ta ma amai ili zala a ulazu ma, é aku ma kpoloo. ³ Naama yiil i zala ai zu, nii a kula ba ga zala ai, é alazu abui a, G o GALAGI , naa a é ga: ma wul i felevelegai koozu z laiti ma, ta nii kpein giliai ba, ⁴ ta ma l feleg iti, ta ma wul i felevelegai ti ma, é zu ma zaamal kaeiti ma, ta ma m in asu , a kula ma l iti koba . ⁵ Aal n ná-doun zunuiti ta naa gala zala ai a, nii a ko ii maazu, ti gala zala a ulazu . Zala ai e, nii abui galazu, makugi n ai G o GALAGI .

⁶ «Ni to a ziil i zala ai ulazu G o GALAGI , ga togani goi ta, to a ma zin i aa ma zaai ula, n uzu mina ba. ⁷ Ni baala zi oi a a kula ga zala ai, to a aa la G o GALAGI aazu. ⁸ To a yee zala a loganii unma , é k daale e GALA daa omi se e l i laa . Aal n ná-doun zunuiti ta ma amai ili zala a ulazu ma, é

aku ma kpoloo. ⁹ Naama yiil i zala ai zu, nii a kula ba ga zala ai, é alazu abui a, G o GALAGI , naa a é ga: ma wul i, ta w ngi kpein, a kula saamal kaei a, ta ma wul i felevelegai koozu z laiti ma, ta nii kpein giliai ba, ¹⁰ ta ma l feleg iti, ta ma wul i felevelegai ti ma, é zu ma zaamal kaeiti ma, ta ma m in asu , a kula ma l iti koba . ¹¹ Zala a ula nui a naa ala zala a ulazu . Daamiani zala ai e, nii abui galazu, G o GALAGI .

¹² «Ni ná-veb anii a na ga bolii, to a kula G o GALAGI aazu. ¹³ To a yee zala a loganii unma , é k daale e GALA daa omi se e l i laa . Aal n ná-doun zunuiti ta ma amai ili zala a ulazu ma, é aku ma kpoloo. ¹⁴ Nii a kula ba ga zala ai, é alazu abui a, G o GALAGI aazu, naa a é ga: ma wul i felevelegai koozu z laiti ma, ta nii kpein giliai ba, ¹⁵ ta ma l feleg iti, ta ma wul i felevelegai ti ma, é zu ma zaamal kaeiti ma, ta ma m in asu , a kula ma l iti koba . ¹⁶ Zala a ula nui a naa ala zala a ulazu . Daamiani zala ai e, nii abui galazu, makugi n ai. Ma wul i kpein ka ga G o GALAGI n n i.

¹⁷ «Nii a ga o t gi wo-mavofodaiti kpein b , n p wa zeí ná: Wo la sua wul i ta amai mia p .»

4

Koto gba zala aiti

¹ G o GALAGI ni Moize , é ma: ² «B Izelay le nuiti p , è ti má: Si gi zu nui ta kotoi zu la, é la k ni ga gaa ilimai, G o GALAGI ná-devei ta laal ma, é fai ta ,

nii maa la n ni ga é a , ³ ni zala a ula nui e, gul adegai ziaai ma, é nu us iti k ga s ba nu, ná-kotoi é k ai naa maa ele ma, to a nik zin okpagi ula ga zala ai, nii n uzu la ba, G o GALAGI , é ga koto gba zala ai. ⁴ To a a ga nik zin i GALA daa omi se e l i laa , G o GALAGI aazu, é yee nik zin i unma , é k daale e G o GALAGI aazu. ⁵ Zala a ula nui gul i ziaai ma, naa a nik zin i ma amai ta ze e, é lii la GALA daa omi se e l i wu, ⁶ to a yee e ai l amai wu, é amai vaza daa l fela, seizu adegai ma ze e zu ooza golai letema , G o GALAGI aazu. ⁷ Zala a ula nui a amai ta zi ani maku n n giti ma zala a ulazu ma min iti ma, nii é G o GALAGI aazu, GALA daa omi se e l i wu. To a nik zin i ma amai m tai u ya gala zala aiti kulazu a , nii é GALA daa omi se e l i laa . ⁸ To a koto gba nik zin i ma wul i kpein kula: ma wul i felevelegai koozu z laiti ma, ta nii kpein giliai ba, ⁹ ta ma l feleg iti, ta ma wul i felevelegai ti ma, é zu ma zaamal kaeiti ma, ta ma m in asu , a kula ma l iti koba . ¹⁰ Zala a ula nui a tobazu naati kula, e elei ti ulazu la ziil i zala a nik zin i a, é ti ala, gala zala aiti kulazu . ¹¹ K l nik zin i ma l i, ta ma zuai kpein, é n ungi a, ta k iti, ta ma oozu z laiti, ta ma ooit, ¹² woo zu u a su, nii kpein z gai oluzu nik zin i a, to a li ga naa ti- uuzu olu , ada adegai ta, zu u ilisu , é gala abui a, ko ii maazu. To a gala zu u ilisu .

¹³ «Ni Izelay le b i kpein ka é kotoi a, ti la gaa ilini ma, ti la su w ni, ti naa G o

GALAGI ná-t gi ta ila daal ma, fai nii ti maa la
 n ni ga ti a k g l in, ti
 ana ga s ba nu,¹⁴ kotoi ti k ai, naa a ulana k l
 zu, b b i a nik zin okpa gila kula ga koto
 gba zala ai, ta aa la GALA daa omi se e l i
 laa .¹⁵ Izelay le wolaiti ta yee nik
 zin i unma , ti k daale e G o GALAGI
 aazu. ¹⁶ Zala a ula nui nii gul i ziaai ma, naa
 a li ga nik zin i ma amai ta GALA daa omi
 se e l i wu,¹⁷ to a yee e ai l amai wu,
 é faza, ná zeizu l fela G o GALAGI aazu,
 se e zu ooza golai letema .¹⁸ To a amai ta
 zi zala a ulazu ma min iti su, nii é G o
 GALAGI aazu GALA daa omi se e l i wu, ta
 to a amai m tai u ya gala zala aiti kulazu
 a , nii é GALA daa omi se e l i
 laa .¹⁹ To a nik zin i ma wul i kpein kula,
 é gala, zala a ulazu .²⁰ To a nik zin i naa
 , e elei n koto gba nik zin i zu
 la. To a k ana n . Zekana zala a ula nui
 a koto gba vai la ti , suvaa a y ti .
²¹ To a li ga nik zin i ti- uuzu olu , é
 gala, e elei é nik zin m ungi alani la. Koto
 gba zala ai ana b b i ná-faa zu.

²² «Si gi zu kundi ii ta a kotoi na la, é la
 gaa ilini ma, é k ná-GALAGI, G o GALAGI ná-
 devei ta laal ma, é fai ta , nii maa la n ni
 ga é a , é ana ga s ba nu,
²³ a ná-kotoi w na, nii é k ai, to a boli zin i
 ula ga zala ai, nii n uzu la ba. ²⁴ To a
 yee boli zin i unma , é k daale e, gala
 zala a loganiiti k daale ezu , G o GALAGI
 aazu. Koto gba zala ai e. ²⁵ Zala a ula nui
 a koto gba zala ai ma amai ta ze e ga yee e ai,

é ta zi gala zala aiti kulazu ma min iti ma, to a amai m tai u ya gala zala aiti kulazu a . ²⁶ To a ma wul i kpein gala zala a ulazu , e elei ziil i zala ai ma wul i la. Zekana zala a ula nui a koto gba vai la kundi ii naa , ná-kotoi vaa zu, suvaa a y b .

²⁷ «Ni nui ta e, nu us iti saama, é kotoi ai, é la gaa ilini ma, é naa G o GALAGI ná-t giti ta laal ma, é fai ta , nii maa la n ni ga é a g l in, é ga s ba nu ana, ²⁸ a ná-kotoi w na, é k ai, to a boli zaai ula ga zala ai, nii n uzu la ba, kotoi vaa zu nii é k ai. ²⁹ To a yee koto gba loganii unma , é k daale e, gala zala a loganiiti k daale ezu . ³⁰ Zala a ula nui a suai ma amai ta ze e ga yee e ai, é ta zi gala zala aiti kulazu ma min iti ma, é amai m tai u ya zala a ulazu a . ³¹ To a ma wul i kpein kula, e elei ziil i zala ai ma wul i ulazu la, é gala, zala a ulazu , to a ga ani maku n n gi G o GALAGI . Zekana zala a ula nui a koto gba vai la b , suvaa a y b .

³² «Ni s ba nui a aana ga baalagi ga koto gba zala ai, to a ga ma zaai, nii n uzu la ba. ³³ To a yee koto gba zala a loganii unma , é k daale e, gala zala a loganiiti k daale ezu . ³⁴ Zala a ula nui a suai ma amai ta ze e ga yee e ai, é ta zi gala zala aiti kulazu ma min iti ma, é amai m tai u ya zala a ulazu a . ³⁵ Zala a ula nui a ma wul i kpein kula, e elei ziil i zala a aala gul i ulazu la, é gala, zala a ulazu , naa

gala zala ai z iti ba, ti alazu G o
 GALAGI . Zekana zala a ula nui a koto gba vai
 la zunui naa , ná-kotoi vaa zu é k ai, suvaa a
 y b .

5

Kotoi niiti ti zuvaay su
 ga koto gba zala ai

¹ «Ni nui ta a faa aana, aa é faa m ni, naa olu
 é toligi m ni ga zeeleiti ti a, k l é la k ni, nii
 é kw , é a naama zeele wooi wo, ná-faa aaza golai
 ma as i a la unma.

² «Si gi zu nui ta v uzu la k z ba anii ta a,
 é la su w , k z ba zuai ta ma oomai, é ni
 ga d zua, aa toganii ta, aa kpokpo ganii, t
 i a z , é ga s ba nu.

³ «Ni a v una nui ta ma zii n p ba, k z ai,
 nii a zoo t alaa k z zu, a su w na n feya,
 to a ga s ba nu názu.

⁴ «Ni nui ta a na soleyai zu, é ona ga to a
 faa u zu aa faa ag i, é la idaani bu,
 a su w na n feya, to a ga s ba nu názu.

⁵ «De mu, z i é zu ga s ba nu niima vaiti
 gila su, to a la z ga ga ná-kotoi. ⁶ Naa oluma ná-
 kotoi vaa zu é k ai, to a a ga baala saa ila aa boli
 zaa ila, é ga koto gba zala ai, faazu t vai
 zu G o GALAGI letema. Zekana zala a ula nui a
 koto gba vai la b , ná-kotoi vaa zu.

Bala nuiti ta-zala ai

⁷ «Ni ani la nu ya, a baala saai z l da, aa boli
 zaai, ná-kotoi vaa zu é k ai, to a a ga kpumago
 feleg , aa popo kpokpa feleg , faazu t vai
 zu G o GALAGI letema. Gilagi ga koto gba

zala ai, z i ga gala zala ai. ⁸ To a a ga tiye zala a ula nui , naa a naa ula ga zala ai m unpa, nii maan ai é ga koto gba zala ai. Zala a ula nui a k gi ee ga, k l é mina n ungi ula ga. ⁹ To a ma amai ta vaza zala a ulazu laama , é amai m tai leda zala a ulazu a . Koto gba zala ai e. ¹⁰ To a z ma w ni ga gala zala ai, e elei deveai la t gi zu. Zekana zala a ula nui a koto gba vai la zunui naa , ná-kotoi vaa zu é k ai, suvaa a y b .

¹¹ «Ni ani la nu ya, nii a kpumago feleg z l da, aa poopopo kpokpa feleg , to a a ga veb anii ná-kotoi ma vaa zu, ga kilo sa ag ulu vuk ag i zu. É mina gul u ma g l in, ta é mina ani maku n n p ba alaa, maz l to a ga koto gba zala ai. ¹² To a aa la zala a ula nui . Zala a ula nui a zee gila se e ga iz sui, é gala, zala a ulazu , naa zala ai z iti ba, ti alazu G o GALAGI . Koto gba zala ai e. ¹³ Zekana zala a ula nui a koto gba vai la zunui naa , ná-kotoi vaa zu é k ai, é lo naama vaiti ta ila ba, suvaa a y b . Nii a y oluzu, naa a ga zala a ula nui n n , e elei a a la ga veb anii ma zala ai.»

Faazu t zala ai

¹⁴ G o GALAGI ni Moize , é ma: ¹⁵ «Si gi zu nui ta zu la ga ladalala nu, é kotoi , é la gaa ilini ma, é mak aniiti ba , niiti ti veai G o GALAGI , to a baala sin i ze e, nii n uzu la ba, é kula ga faazu t zala ai G o GALAGI , ná-kotoi vaa zu, e elei s ng i la, é lo seizu adegai

ma wali vaiti k elei a. Faazu t zala ai e.
¹⁶ To a fe zala a ula nui ya, é p anii ná zeizu
 l lug i ilazu a, nii feai GALA b . Zekana
 zala a ula nui a koto gba vai la b ga baala
 sin i, nii kulaai ga faazu t zala ai, suvaa a y
 b .

¹⁷ «Ni nui ta a koto na, é la su w , é naa
 G o GALAGI ná-devei gila daal ma, fai
 niiti maa la n ni, ti a g l in, to a
 ga s ba nu, ná-faa aaza golai ma
 as i a la unma. ¹⁸ To a a ga baala sin i,
 nii n uzu la ba, é fe zala a ula nu ya, ga
 faazu t zala ai, é se e togani ulugi zaama,
 e elei s ng i la. Zekana zala a ula nui a
 koto gba vai la b , ná-kotoi vaa zu é k ai, é la
 su w , suvaa a y b . ¹⁹ Faazu t zala ai
 e, zunui naa ni ite ite su ga s ba
 nu G o GALAGI letemazu.»

²⁰ G o GALAGI ni Moize , é ma:
²¹ «Si gi zu nui ta koto zu la, é ga ladalala
 nu G o GALAGI letemazu, é z i wo sei i
 ma, kaliva ma vaa zu, anii é kalivaai ma ga é mak , anii
 unmaai, aa ta ulaai su ga yaavai, ²² aa é laama a
 ga tooya anii aa vai, aa é z onai wo, é lo kotoi
 tan p ba, nu us i a zoo k zu, ²³ si gi zu a
 kotoi na la ana, é ga s ba nu,
 anii nii é unma, aa é ta ula su ga yaavai, to a naa
 otogi ve, aa anii é alivaani ma, aa anii toai ya, é
 ka, ²⁴ aa anii-yo-anii nii é z onai wosu, é lo ba.
 To a gaav nigai ve, é seizu l lusi i ilazu
 ila p ba, é te e anii k nui , naama voloi
 n ma, yeei é ná-faa zu t zala ai ulazu la.
²⁵ To a a zala a ula nui ga ná-faa zu t
 zala ai, ná-kotoi vaa zu, G o GALAGI aazu, ga

baala sin i nii n uzu la ba, é ula togani ulugi zu, e elei s ng i la. ²⁶ Zekana zala a ula nui a koto gba vai la b Ğ o GALAGI aazu, suvaa a y b , é ni ga faa aazagi ma zii n p , é ai su ga s ba nu.»

6

Gala zala aiti
 ta veb aniiti ma l giti
¹ Ğ o GALAGI ni Moize , é ma:
² «Niima levei ve Aal n ta ná-doun zunuiti zea, è ti ma: Gala zala ai ma l gi aa: Gala zala ai a y zala a ulazu ma lutui zu, kpidii g l in ey su sobui, zala a ulazu ma abui a y sosu. ³ Sobui, zala a ula nui a ná-se ei loo ba, é l kpu agi l ma, niiti ti ga gezei. To a zu ui ula, nii abui kulaai gala zala ai alazu , to a sei zala a ulazu oba. ⁴ Naa oluma to a ná-se eiti pu, é ta iligaa loo, ga é li ga zu ui ti- uuzu olu , ada adegai ta zu. ⁵ Abui a y sosu zala a ulazu , é mina za g l in. Sobu-o-sobu, zala a ula nui a abui lo ko ii a, é gala zala ai t , é ziil i zala aiti ma wul i ala. ⁶ Abui a y sosu zala a ulazu , é mina za. ⁷ «Veb anii ma l gi aa: Aal n ná-doun zunuiti ta kula Ğ o GALAGI aazu, zala a ulazu akala . ⁸ Zala a ula nui a zee gila se e ani vuk i zu, nii gul i uai ma, é p ani maku n n gi kpein ba. To a naa ala zala a ulazu ga iz sui, makugi n ai Ğ o GALAGI . ⁹ Aal n ta ná-doun zunuiti ta veb anii m tai mi. Ta mi ada adegai ta, GALA daa omi se e l i ma oizu , k l l mina ba.

¹⁰ Nu mina l u ma, é a m da. T n i
 ana gè feai ti nà-veb aniiti su, ti alazu abui
 a. Ani e gola adegai, e koto gba zala ai aa
 faazu t zala ai. ¹¹ Zunui kpein ka ta mi, Aal n ná-
 doun zunuiti saama. T gi ana wo-mavofodaiti kpein
 b ey su , é lo veb aniiti ba, ti alazu G o
 GALAGI . Nu-o-nu a v u ba, naa a ade.»

¹² G o GALAGI ni Moize , é ma:
¹³ «W l veb anii a, Aal n ta ná-doun zunuiti ta fe
 G o GALAGI , foloi ta gul adegai zi na la
 ti ma: kilo sa ag ulu vuk ag i zu, gilazu
 sobui, gilazu kp k i, e folo-o-folo veb anii.
¹⁴ Bulu vuk i a aay ga gul i, é la gee k lui
 maazu. Da geegai ta te ele eai ula ga zala ai,
 makugi n ai G o GALAGI . ¹⁵ Zala a ula
 nui niigi, Aal n ná-doun zunuiti saama, gul adegai
 a zi ma ga é ze potogi zu, naa alaa a veb anii naa
 ula. G o t gi e. To a ala g l in
 G o GALAGI aazu. ¹⁶ Zala a ula nui ná-
 zala ai kpein ka ala g l in, tan p ge la
 mia.»

Koto gba zala ai

¹⁷ G o GALAGI ni Moize , é ma:
¹⁸ «B Aal n ta ná-doun zunuiti, è ti
 ma: Koto gba zala ai ma l gi t . Ada gala
 zala ai daale ezu ná, miná a koto gba zala a
 zuai daale ezu ná, G o GALAGI aazu. Ani
 e gola adegai. ¹⁹ Zala a ula nui é koto gba zala ai
 ulazu, naa a mi. To a mi ada adegai ta, GALA
 daa omi se e l i ma oizu . ²⁰ Nu-o-nu a
 v u ma zuai a, naa a ade. Ni ma amai a
 vazana se e ma, fazagai ná ma, miná a gba ada
 adegai ta. ²¹ P l li ii a ili su, naa a wolo. Ni
 k lu i di ii a a ili su, su a ale, é gba zi i

wu. ²² Zunui kpein é ga zala a ula nui, naa p ka ta mi. Ani e gola adegai. ²³ K l nu la zala a zua n p mia, nii ma amai a a GALA daa omi se e l i wu, ga koto gba vai a ada adegai. Ma zuai a ala.

7

Faazu t zala ai
¹ «W l faazu t zala al gi a: Ani e gola adegai. ² Ada ti gala zala ai daale ezu ná, miná a faazu t zala a zuai daale ezu ná. Ma amai a ili zala a ulazu ma, é aku ma kpoloo. ³ Ta ma wul i kpein kula: ma w ngi, ta ma wul i felevelegai koozu z laiti ma, ⁴ ta ma l feleg iti, ta ma wul i felevelegai ti ma, é zu ma zaamal kaeiti ma, ta ma m in asu , a kula ma l iti koba . ⁵ Zala a ula nui a naa ala zala a ulazu . Faazu t zala ai e, nii abui galazu, G o GALAGI . ⁶ Zunuiti kpein ti wo zaama ga zala a ula nuiti, naati ta ta mi, é mi ada adegai ta. Ani e gola adegai.

⁷ «To a ana faazu t zala ai vaa zu, e elei n é la koto gba zala ai vaa zu. T gi naa a ga faa ila n zala a feleg i naati faa zu, ma zuai a ga zala a ula nui n n , nii é kotoi gbazu. ⁸ Zala a ula nui é aazu gala zala ai ulazu, nui ta , n n i a ga gala zala ai ma l gi, nii é kulaai ga zala ai. ⁹ Veb anii kpein m gai fuului zu, aa anii ee k lu li ii ma, aa anii ee k lui maazu, naa a ga zala a ula nui n n , nii é kulaai. ¹⁰ Veb anii kpein gaay gai ga gul i, aa ma v i, naa a ga Aal n ná-doun zunuiti kpein t n , ti ilagilagi p .

Ziil i zala ai

¹¹ «Ziil i zala ai ma l gi t , nii nu a kula G o GALAGI : ¹² Ni nui ta a ziil i zala ai ulana ga mama fee zala ai, to a kula ga ulu l l giti l la su, gaay gai ga gul i, é ulu l v i a, nii l la su, gul i uai ma, ta ulu l l giti, kp t ai ga ulu vuk ag i, gaay gai ga gul i. ¹³ To a ului ula alaa, nii l i su, é p ná-ziil i zala ai a, mama fee vai zu. ¹⁴ Veb ani ilagilagi tago a ula ma G o GALAGI . Naa olu ta ga zala a ula nui n n , nii é ziil i zala ai ma amai iliai. ¹⁵ Ziil i zala a zuai a mi, naama voloi n é ulazu la mama fee vai zu. Nu mina tan p z sobu a zeeli.

¹⁶ «Ni nui ta a zala a ulana minaze e daazeeli vaa zu, aa veb anii vaa zu é daai isu, ma zuai a mi, naama voloi n é kulazu la, nii a y oluzu, naa a mi poluma zobui. ¹⁷ Nii é y su ga zala a zuai m tai foloi za asi i, naa a ala. ¹⁸ Ni nu a naama yiil i zala a zuai ta miina foloi za asi i, zala ai laa la m zoga, é la faa aa naa ma, nii é kula. To a ga anii k z ai, nu-o-nu a ta miina, ná-faa aaza golai ma as i a la unma.

¹⁹ «Ma zuai f uai k z ba anii ta a, nu mina naa mi g l in. Ma zuai a ala.

«Nui niiti kpein ti la z ni t gi letemazu, naati ta zoo ti ziil i zala a zuai ta mi. ²⁰ K l nui nii k z ai t gi letemazu, naa a ziil i zala a zuai ta miina, é ga G o GALAGI n n i, naama nui e ka le e ná-nu us iti ba. ²¹ Z i a v una anii ta a, nii k z ai, nu us i k z ai, aa suai k z ai, aa ani n p é ga k z ba anii, é ziil i zala a zuai mi, é ga G o GALAGI n n i, naama nui e ka le e ná-nu us iti ba.»

T gi é lo sua wul i
ta amai mii vai a

²² G o GALAGI ni Moize , é ma:
²³ «B Izelay le nuiti p , è ti ma: À mina
nik , aa baala, aa boli wul i mi g l in.
²⁴ Suai saai , aa d zuai ta paai,
naama wul i a zoo é ga wo-maavai ta
anii n , k l wo la mia g l in. ²⁵ Z i a suai
ma wul i ta mi, é ulazu ga zala ai, é alazu abui
a G o GALAGI , naama nui e ka le e ná-
nu us iti ba. ²⁶ U n p wa ná, à mina amai
mi, w nii n n i, aa suai n n i. ²⁷ Z i n p
a amai mi, ma zii n p , naama nui e ka le e ná-
nu us iti ba.»

Zala a ula nuiti ti-laamiizu

²⁸ G o GALAGI ni Moize , é ma:
²⁹ «B Izelay le nuiti p , è ti ma: Z i a
ná-ziil i zala ai ula G o GALAGI , to a
G o GALAGI n n i ze e ba. ³⁰ Zala ai nii
maan ai é ala abui a, G o GALAGI aazu,
to a a ga naa , ma wul i, ta ma
ekegi, é ti lat vai ma oogi G o
GALAGI aazu. ³¹ Zala a ula nui a ma wul i ala
zala a ulazu . Ma ekegi a ga Aal n ta
ná-doun zunuiti t n . ³² Wa-yiil izala aiti ka, wa ma
yeezazu alai ve zala a ula nui ya. ³³ Aal n ná-doun
zunuiti su, z i a ziil izala ai ma amai ta ma wul i
ulana, naa a ma yeezazu alai z l , é ga
n n . ³⁴ Maz l ziil izala aiti su, nii Izelay le
nuiti ti kulazu, ma ekegi ta ma alai niiti ta a ula
ga dat vai ma oogi, nà ti ze e, gè ti ve zala a
ula nui Aal n ya ta ná-doun zunuiti zea, ga o
t gi Izelay le nuiti ta so.»

³⁵ Daamiizu ana, Aal n ta ná-doun zunuiti ti s l su, zala aiti su ti alaai abui a, G o GALAGI , é zo naama voloi ma, yeei ti l zu la ga ti zala a ula wotii . ³⁶ Naa a G o GALAGI Izelay le nuiti devezu la, ga é ve ti ya, é zo naama voloi ma, yeei gul adegai ziaa la ti ma. To a ga o t gi ti-mavofodaiti kpein b .

³⁷ Gala zala ai ma l giti kana, ta veb anii, ta koto gba zala ai, ta faazu t zala ai, ta nu ze vai ma zala ai, ta ziil i zala ai. ³⁸ G o GALAGI ma leveiti feeni Moize ya, Sinayi gizei ma, voloi é devei veeni la Izelay le nuiti zea, ga ti ta-veb anii ve G o GALAGI Sinayi te ebai zu.

ZALAGA GULA NU MOUNGITI FEE VAI GALA BE

8

(8:1--10:20)

Aal n ta ná-doun zunuiti
fee vai GALA b
(Egez de 29:1-37)

¹ G o GALAGI ni Moize , é ma: ² «Aal n ze e ta ná-doun zunuiti ma, ta zala a ula ze eiti, ta si ma wul adegai, ta koto gba nik zin i, ta baala sin feleg iti, ta ului l la su, naama l gi. ³ B b i kpein toli GALA daa omi se e l i laa .» ⁴ Moize naa ni, nii G o GALAGI deveni ga é k . É b b i aal ni ba GALA daa omi se e l i laa .

⁵ Moize ni b b i ma: «À p t , nii G o GALAGI deveai ga é .» ⁶ Moize aani ga Aal n ta ná-doun zunuiti, é ti maagba ga zi i. ⁷ É se ewuze ei

looni Aal n ba, é saama ili ga saama iligi. É took ba wolai looni k ba, é zala a ula ze ei loo maazu, é gili ga zala a ula ze ei ma lokoi. ⁸ É kakazu ze ei ilini k bu, é wuulimegi ta tumimegi u kakazu ze ei zu. ⁹ É b l gi l ni n ungi a, é zanu s goi ili kakala , nii é ga fee vai ma oogi GALA b , e elei G o GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

¹⁰ Moize si ma wul adegai ze eni, é si se e l adegai ma, ta aniiti kpein ti ni ná, ele ana é ti veeni la GALA b . ¹¹ É faza daa ni l fela zala a ulazu ma. É gul i zi ni zala a ulazu ma, ta ná-s laiti kpein, ta maagba ani akai ta ná-seiga anii, naa a a k é ti ve GALA b . ¹² É si ma wul adegai uuni Aal n n ungi zu, é ta zi ma, nii a k é fe GALA b . ¹³ Moize aani ga Aal n ná-doun zunuiti, é ti maa ili ga se ewuze eiti, é ti zaama ili ga saama iligiti, é b l giti d ti unba, e elei G o GALAGI ma levei veeni la zea.

¹⁴ É aani ga koto gba nik zin i. Aal n ta ná-doun zunuiti ti yeeiti p ni koto gba nik zin i unma . ¹⁵ Moize k daale eni, é amai ze e, é ta zi ga yee e ai zala a ulazu ma min iti ma, é zala a ulazu ade. É amai m tai uuni ya, zala a ulazu a , é ade ga koto gba vai a ná. ¹⁶ É ma wul i kpein se eni, nii felevele-gai koozu z laiti ma, ta ma m in asu , ta ma l feleg iti, é ti-ma wul iti ba, é naa alani zala a ulazu . ¹⁷ K l é nik zin i m tai alani ti- uuzu olu , e elei G o GALAGI ma levei veeni la zea: ma zuai, ta ma l i, naa ma ooit ba.

¹⁸ É aani ga gala zala ai ma aala sin i. Aal n ta ná-doun zunuiti ti yeeiti p ni baala sin i unma .
¹⁹ Moize k daale eni, é ma amai ili zala a ulazu ma, é aku ma kpoloo. ²⁰ É baala sin i le ele eni, é kpulukpulu. É ma ungi alani, ta ma ulukpulugiti, naa ma wul i a. ²¹ É koozu z laiti gbani ga zi i, ta k iti. É baala sin i p galani zala a ulazu . Gala zala ai ni de, zala ai nii abui galaai, makugi n ai Ĝ o GALAGI , e elei Ĝ o GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

²² É aani ga z ma aala sin i, ti ze i vai ma aala sin i. Aal n ta ná-doun zunuiti ti yeeiti p ni baala sin i unma . ²³ Moize baala sin i daale eni, é ma amai ta ze e, é si Aal n yeezazu ele woi y kp gi ma, ta zeezazu yeezin kpotogi ma, ta zeezazu zin kpotogi ma. ²⁴ É aani ga Aal n ná-doun zunuiti, é amai zi ti-yeezazu elei woi y kp giti ma, ta ti-yeezazu yeezin kpotogiti, ta ti-yeezazu zin kpotogiti. É amai m tai ilini zala a ulazu ma, é aku ma kpoloo. ²⁵ É ma wul i ze eni, ta ma w ungi, ta ma wul i kpein felevelegai koozu z laiti ma, ta ma m in asu , ta ma l feleg iti, é ti-ma wul i a, ta zeezazu alai. ²⁶ Bului l la su, naama l gi, nii sei ai Ĝ o GALAGI akala, é ulu ila se eni naama l gi zu, ta ulu l l gila gul i ba, ta ulu l v ila, é ti uuni zala a zuai ma wul i ma, ta ma yeezazu alai ma. ²⁷ É naama aniiti kpein puuni Aal n ta ná-doun zunuiti zea waa, ga ti ti lat vai ma oogi Ĝ o GALAGI aazu. ²⁸ Naa olu, Moize ti ulani ti ya, é ti ala,

zala a ulazu , gala zala ai maazu. Ti ze i vai ma zala ai ni de, zala ai nii abui galaai, makugi n ai G o GALAGI .

²⁹ Moize ti ze i vai ma aala sin i ma ekegi ze eni, é dat vai ma oogi G o GALAGI aazu. Moize n n i ni ga naa, e elei G o GALAGI ma levei veeni la zea.

³⁰ Moize si ma wul adegai ta ze eni, ta amai ta, nii é ni zala a ulazu . É ti vaza Aal n ta ná-se eiti ma, naa Aal n ná-doun zunuiti ta ta-ze eiti ba. É Aal n veeni GALA b , ta ná-se eiti, naa ná-doun zunuiti ta ta-ze eiti ba.

³¹ Moize ni Aal n ta ná-doun zunuiti ma: «À suai ili GALA daa omi se e l i laa . Miná a wa mi ná, é ului a, nii é wo ze i vai ma l gi zu, e elei gè deveni la, gè ma: <Aal n ta ná-doun zunuiti ta mi.> ³² Suai ta ului m tai é y su, wa naa ala. ³³ Wa y GALA daa omi se e l i laa ey su folo l fela, wo mina ze e ná, ey su wo ze i voloi lieg i laazeeli, maz l folo l fela a é zu ga wo ze i voloi. ³⁴ Nii k ai za, G o GALAGI deve ga naa wo ga koto gba vai. ³⁵ Wa y su de mu GALA daa omi se e l i laa folo l fela, folo kpidi a, wa G o GALAGI ná-deveiti so, naa a a k wo mina za, maz l naa a ma levei veeni zèa.» ³⁶ Aal n ta ná-doun zunuiti ti naama vaiti kpein k ni, nii G o GALAGI ma levei veeni ga Moize maa ele.

9

Aal n ta ná-doun zunuiti ti l vai botii zu

¹ Foloi l sa asi i ma, Moize Aal n ta ná-doun zunuiti tolini, ta Izelay le wolaiti, ² é Aal n ma: «Nik yi o zin ila se e koto gba zala a vai

zu, ta baala sin ila gala zala a vai zu, n uzu
 mina tan p ba, è ti lo G o GALAGI aazu.
³ Da Izelay le nuiti p , è ti ma: «À boli
 zin ila se e koto gba zala ai vaa zu, ta nik yi o
 ila, ta baala zi o ila, kona gila keleiti, n uzu
 mina ti a, gala zala ai vaa zu, ⁴ ta nik zin
 ila, ta baala sin ila ziil i zala ai vaa zu, naa
 a a k , ti ula ga zala ai G o GALAGI aazu,
 ta veb anii, nii é ga ani vuk i, gaay gai ga gul i.
 Maz l za G o GALAGI a ulazu k l ma
 wo .»

⁵ Nii Moize deveni, ti aani ga naa GALA daa omi
 se e l i laa . B b i kpein ge maa u ani
 ná a, ti lo G o GALAGI aazu. ⁶ Moize ni ma:
 «Wa naa , nii G o GALAGI deveai, G o
 GALAGI ná-l biyai a aazu ulazu k l ma wo
 .» ⁷ Moize ni Aal n ma: «Maa u a zala a
 ulazu a. Da- otoi gba zala ai ula, ta a-
 ala zala ai, è koto gba vai , ta
 nu us iti b . Nu us iti ta-veb anii ula, è koto
 gba vai ti , e elei G o GALAGI
 deveni la.»

⁸ Aal n maa u ani zala a ulazu a, é
 nik yi oi daale e t i ná-kotoi gba
 vai zu. ⁹ Aal n ná-doun zunuiti ti amai veeni zea.
 É yee e ai l ni amai wu, é ta zi zala a
 ulazu ma min iti ma. É amai m tai uuni
 ya zala a ulazu a . ¹⁰ É ma wul i
 alani zala a ulazu , ta ma l iti, ta koto
 gba zala a zuai ma m in asu , e elei
 G o GALAGI ma levei veeni la Moize ya. ¹¹ K l é
 ma zuai ta ma l gi alani abui a, ti- uuzu
 olu .

¹² Aal n gala zala a loganii daale eni.

Ná-doun zunuiti ti amai veeni zea, é pili zala a ulazu ma, é aku ma kpoloo. ¹³ Ti gala zala ai veeni zea, te ele eai, é ulukpulu, é ma ungi a, é ti ala zala a ulazu . ¹⁴ É koozu z laiti ta k iti gbani, é ti ala zala a ulazu , gala zala ai maazu.

¹⁵ Naa olu, é nu us iti ta-zala ai ulani. É boli zin i ze eni nu us iti ta- oto gba zala ai, é k daale e, é kula koto gba vai zu, e elei zala a zua m ungi ni la. ¹⁶ É gala zala ai ulani, e elei deveai la t gi zu. ¹⁷ É veb anii ulani, é zee gila se e su, é naa ala zala a ulazu . Naa la ni gala zala ai a, nii kulaai sobui.

¹⁸ É nik zin i daale eni, ta baala sin i ga ziil i zala ai, nu us iti faa zu. Aal n ná-doun zunuiti ti amai veeni zea, é pili zala a ulazu ma, é aku ma kpoloo. ¹⁹ Ti nik zin i ta baala sin i ma wul i veeni zea: ma w ungi, ta ma wul i é koozu z laiti maavelevelegai, ta ma l iti, ta ma m in asu . ²⁰ Ti ma wul iti puuni ma ekegiti su, é ma wul i ala zala a ulazu . ²¹ Aal n ma ekegiti ta zeezazu alai ze eni, é ti lat vai ma oogi G o GALAGI aazu, e elei Moize ma levei veeni la.

²² Aal n yeeiti t ni geezu nu us iti p pelei, é tuya loo ti . Kpegai ma ga koto gba zala ai ula, ta gala zala ai, naa ziil i zala ai a, é ze eni zala a ulazu , é yei. ²³ Moize ta Aal n ti l ni GALA daa omi se e l i wu. Si gi zu ti ulani la ná, ti tuya looni nu us iti b . G o GALAGI ná-l biyai ulani k l ma nu us iti kpein b . ²⁴ Abui ulani G o GALAGI b , é gala zala ai ala, ta ma wul iti, niiti ti ni zala a

ulazu . Nu us iti kpein ti kaani. Ti kpeeiti tooni
ga koozun i, ti n k .

10

Aal n ná-doun zunu feleg iti
saa vai

¹ Aal n ná-doun zunuiti Nada e ta A iyu ti ta-ani
maku n n gala li iiti se eni, ti abulekaiti pu ti
zu, ti ani maku n n gi u maazu. Naazu ti aani
ga abu iligi G o GALAGI aazu, niigi GALA ge
la ni ma leve veeni. ² Gaamago n , abui ulani
G o GALAGI b , é ti ala. Ti zaani G o
GALAGI akala.

³ Moize ni Aal n ma: «Naa a G o GALAGI
boni, si gi zu é ni la: «Niiti ti maa u azu bà, k ni
ti unfe nà- adedai ma. Nà l biyai z l nu us iti
kpein gaazu.» » Aal n maa ni kp .

⁴ Moize Mikay le lolini ta Elesafan, Uziy le ná-doun
zunuiti, nii é ga Aal nk k loin, é
ti ma: «À maa u a bà, wo wo- lointi se e, wo
li ga tiye ade- uuzu olu , wo ti maa ooza
seizu adegai a.» ⁵ Ti maa u ani ba, ti ti ze e ta-
ze ewuze eiti su, ti li ga tiye ti- uuzu olu ,
e elei Moize boni la.

⁶ Moize ni Aal n ma, ta Elezaal, ta Itamaal,
Aal n ná-doun zunuiti: «À mina w unde aiti z
ya aba, wo mina wa-ze eiti bali ga, saa w l vai zu,
naa a a k , wo mina za, wo a GALA ná-zii aawanai
maaloli b b i kpein ma. À wo- lointi Izelay le
l ye eiti kpein z ná, ti w l naati ta-vaa zu,
niiti G o GALAGI ti alaai ga abui, nii é gaazogai.
⁷ À mina ze e GALA daa omi se e l i laa ,
naa a a k wo mina za, maz l G o GALAGI

ná-si ma wul adegai a wo ma.» Ti naa ni,
nii Moize bogai.

Devei tanigaani,

é lo zala a ula nuiti ba

⁸ G o GALAGI ni Aal n , é ma:
⁹ «Mina d le, aa kp le le ani n p , nii
a nu aazulati, a-o, è-loun zunuiti-yo, si gi zu wa
l zu la GALA daa omi se e l i wu, naa
a a k wo mina za. Naa a ga o t gi
wo-mavofodaiti kpein b . ¹⁰ Maz l k ni wo zoo
zee aa w zu w su ani adegai ta adetala
gelei a, ta nii k z ai ta nii é la z ni. ¹¹ À
Izelay le nuiti kala ga t gi kpein, nii G o GALAGI
feeni ti ya ga Moize maa ele.»

¹² Moize ni Aal n ma, ta doun zunu feleg iti
ti y ni zea, Elezaal ta Itamaal: «À veb anii m tai
ze e, nii é la alani abui a G o GALAGI aazu.
À mi zala a ulazu oba , l mina
ba, maz l ani e adegai. ¹³ Wa mi ada
adegai ta, naa a é ga wo-laamiizu , wa è-loun zu-
nuiti, zala a aniiti saama, ti alazu abui a G o
GALAGI aazu, maz l devei a naa, é veeni zèa.
¹⁴ Ma ekegi ta ma alai niiti ti ula ga dat vai
ma oogi, wa naati mi ada adegai ta, a-o, è-loun
zunuiti-yo, ta è-loun anzanuiti ti è b , maz l
ti vee wo , ga é leve un è , wa è-loun
zunuiti, Izelay le nuiti ta-yiil i zala aiti su. ¹⁵ É ula
gul iti polu, ti maan ai ti ala, Izelay le nuiti ta a
ga ma ekegi ta ma alai. Ti ulaai ma ga dat
vai ma oogi, ta ga n , wa è-loun zunuiti,
ti è a, o t gi a ga ná, e elei
G o GALAGI deveni la.»

¹⁶ Moize koto gba woli zin i aizi ni, k l galaa ni de niina. É yii aawanani naazu Elezaal ma, ta Itamaal, Aal n ná-doun zunuiti ti y ni ná, é ma: ¹⁷ «Leeni vaa zu wo la koto gba zala a zuai miini ada adegai ta? To a ga anii gola adegai, G o GALAGI feai wo , naa a a k wo b b i ná-faa aazagi ze e, naa a a k wo ná-kotoi gba b G o GALAGI aazu. ¹⁸ W l , wo la liini ga zala a zuai ma amai seizu adegai oozu . Wo maan ni, wo zala ai ma zuai mi ada adegai ta, e elei gè ma levei veai la.» ¹⁹ Aal n ni Moize ma: «W l , ti ta- oto gba zala ai ulaa za, ta ta- ala zala ai G o GALAGI aazu. È su w ni s , nii k ai ga ze. Ni za gè a koto gba zala ai miini, naa a la ga faa ag G o GALAGI aazu aa?» ²⁰ Moize naama woiti m nini, é yeezei ti wu.

KƆZƆBA VAI TA NADE FAITI

11

(11:1--16:34)

Sua adegaiti
ta k z ba geleiti

(T S i Velesi i 14:3-21)

¹ G o GALAGI ni Moize ta Aal n, é ti ma: ² «À Izelay le nuiti p , wo ti ma: Suaiti kpein saama, niiti ti eteai zu, w l niiti ka wa zoo wo ti mi. ³ Wa zoo wo suai ma zii p mi, nii polokagi aa aliai, é miizu, é a t olu. ⁴ K l niiti wo la ti mia, an ni ti- olokagi aa ali , aa ti miizu, ti a t olu, naati ta ga niiti: m i, an ni to a miizu, é a t olu, k l polokagi aa la alini. Wa deve ga k z . ⁵ Fasa wolii

alaa, a miizu, é a t olu, k l polokagi aa la alini, wa deve ga k z .⁶ Za ei alaa, a miizu, é a t olu, k l polokagi aa la alini, wa deve ga k z .⁷ Boigi alaa, polokagi aa ali , k l é la miizu, é a a t olu, wa deve ga k z .⁸ À mina ti-ma zuai ta mi, wo mina v u ti-ma oomai ta a. Wa ti leve ga ti z .

⁹ «Zi wu zuaiti kpein su, w l niiti ka wa zoo wo ti mi: niiti ma woekegi ti a, ta maa alai ti ma, ti zi iti bu, é ni ga kpolo iti aa zi wolaiti. ¹⁰ K l wa naati deve ga ti z , niiti kpein ma woeke ge la ti a, aa maa ala la ti ma, ti kpein saama, ti y nvuzu zi i wu, é ni ga kpolo iti aa zi wolaiti. ¹¹ Wa ti leve ga ti z . À mina ti-ma zuai ta mi, wa ti-ma oomai leve ga ti z . ¹² Wa naati kpein deve ga ti z wo aazu, niiti ti zi iti bu, ma woeke ge la ti a, maa ala la ti ma.

¹³ «W niiti saama, w l niiti ka wa ti leve ga ti z , nu la ti mia: uai ma zii p , ko i ma zii p , ¹⁴ see ei ma zii p , ¹⁵ kalaw nii ma zii p , ¹⁶ sizigoi ma zii p , buungi ma zii p , ¹⁷ kpolo laa w nii ma zii tanigaa, ¹⁸ zi w nii ma zii tanigaa, ¹⁹ ta z gb lutugi, ta d v i.

²⁰ «Fuluani goi kpein ko egi ba, é a zi iti ga, wa naati deve ga ti z wo aazu. ²¹ K l fuluaniiti kpein saama, ti o esu, ti a zi iti ga, wa zoo wo naati mi, niiti ti- e aiti ti ti- zupalagiti maazu , ti a ili zooi ma. ²² P t nii wa zoo wo mi: kotogi ta kpazin gi, ta ti-ma ziiti. ²³ Wa fuluani z iti deve ga ti z , niiti ti o esu, ta k i ti a.

²⁴ «Suai tanigaa ta ná, ta zoo ti wo z , nu-o-nu a v u ti-ma oomai ta a, naa a z ey su

kp k i zeeli. ²⁵ Nu-o-nu a ti-ma oomai ta ze e, k ni é ná-se eiti gba. K z ai a y de, ey su kp k i. ²⁶ Wa suai naa kpein deve ga k z , nii polokagi ba k l k i aa la alini, aa é la miizu, é a a t . Nu-o-nu a v u ta a, to a z . ²⁷ Wa naati kpein deve ga ti z , niiti ti-i naani, ti zi zu ti-zapalagiti ga. Nu-o-nu a v u ti-ma oomai ta a, to a z ey su kp k i zeeli. ²⁸ Nu-o-nu a ti-ma oomai ta ze e, k ni é ná-se eiti gba. K z ai a y de, ey su kp k i. Wa ti leve ga ti z .

²⁹ «P t , sua goiti saama, ti okposu zooi ma, niiti wa ti leve ga ti z , naati ta ga: in gi ma zii p , ³⁰ ta zeegoi, ta kooloi ma zii p . ³¹ Wa ti leve ga ti z , sua goiti saama. Nu-o-nu a v u ti-ma oomai ta a, to a z ey su kp k i zeeli. ³² S la kpein, ti-ma oomai ta a v u ba, naa a z : gulu ani akai, aa se ei, aa k l , aa l , aa ani aka kpein nu a d ula su. K ni é gba ga zi i, k l k z ai a y de ey su kp k i zeeli, naa olu to a ade niina. ³³ Ni ti-ma oomai a loona p l li ii zu, su anii a z , wa ani akai naa wolo. ³⁴ Daamiani kpein a ga nu mi, ni p l li ii naa zu i ta a uuna ma, naa a z . Ni ti-ma oomai a loona ani akai n p su, kp le ani kpein, nii a su, naa a z . ³⁵ S la kpein, ti-ma oomai ta a v u ba, naa a z . Ni a na ga fuului aa abu laazu ti, wa ti olo olo. Ti z , wa ti leve ga ti z . ³⁶ Ni a na ga zi ungi aa zi mak su ti, naati ti la z a, ti adegai a y de, k l z in p a v u ti-ma oomai ta a, naa a z . ³⁷ Ti-ma oomai ta a loona ani zuwu ma, nii é vazasu, naa adegai a y de. ³⁸ K l ni nu a zi i uuna ani

zuwui ma, ta ti-ma oomai ta loo ani zuwui naa ma, wa deve ga k z .

³⁹ «Suaiti ti zu wo ga daamianigi, naa ta a zaana, z i a v u ma oomai a, to a z ey su kp k i zeeli. ⁴⁰ Z i a ma zua oomai ta mi, k ni é ná-se eiti gba. K z ai a y de, ey su kp k i. Z i a ma oomai ze e, k ni é ná-se eiti gba. K z ai a y de, ey su kp k i.

⁴¹ «Wa sua goi naati kpein deve ga ti z , niiti ti okposu zooi ma. Nu mina ta mi g l in.

⁴² À mina sua goi naa tan p mi g l in, niiti ti okposu zooi ma, an niiti ti okposu ogi ma, an niiti ti zi zu naanig iti ga, aa m inm ingiti ga, maz l wa ti leve ga ti z . ⁴³ À mina z

ga naama zuaiti ti okposu. À mina ga adetala nu ga ti maa ele. ⁴⁴ Maz l nà ga G o GALAGI, wa-GALAGI. À ade, wa ade, maz l r un adeg . À mina z

ga naama zua goiti, ti okposu zooi ma. ⁴⁵ Maz l nà ga G o GALAGI, nii é wo ula Ezipete yooi a, ga gè ga wa-GALAGI. À ade, maz l r un adeg .»

⁴⁶ T gi ana, é il suaiti ta-vai a, ta w niiti, ta fuluaniiti kpein ti vulua, ti y nvuzu zi iti bu, ta fuluaniiti ti okposu zooi ma, ⁴⁷ naa a a k wo z zu w ani adegaiti ba, ta niiti ti z ai, sui nu a mi, ta sui nu la mia.

12

Anzanui a doin z l na,
naa ade fai

¹ G' o GALAGI ni Moize , é ma:
² «B Izelay le nuiti p , è ti ma: Si gi zu
 anzanui a kogi ze ena la, é doun zunu z l , to a
 z folo l fela laawu. To a z e ná-
 alu kaa zi gi ma yee alai. ³ Foloi l sa asi i
 ma, doungoi a lati p l olu. ⁴ To a y d
 m n adesu folo uusa ag maazu
 sa ag (33) laawu, ná- amai vaa zu, é mina v u
 ani adega ila kpalaa ba, é mina li seizu adegai,
 ey su ná- ade foloiti daazeeli.

⁵ «Ni a anzanu loun z l na, k z ai a y
 de d feleg laawu, e ná-alu kaa zi gi
 ma yee alai. To a y adesu folo
 uul zita maazu l zita (66) laawu.

⁶ «Si gi zu ná- ade foloiti daazeelizu la, zunu loin
 ná-faa zu, aa anzanu loin ná-faa zu, to a a ga kona
 gila baala zi oi zala a ula nui , GALA daa omi
 se e l i laa , ga é k ga gala zala ai, ta
 poopoo kpokpa gila, aa kpumago ila, é k ga koto
 gba zala ai. ⁷ Zala a ula nui a ti ula G' o
 GALAGI aazu, é koto gba vai b . To a ade
 naama ama ula ba vai ma k ai la. T gi ana
 anzanui ná-faa zu, nii é zunu loin z l su, aa
 anzanu loin. ⁸ Ni ani la nu ya, a baala zi oi z l
 da, to a kpumago feleg ze e, aa poopoo kpokpa
 feleg , gilagi a ga gala zala ai, z i ga koto
 gba zala ai. Zala a ula nui a koto gba vai b ,
 to a ade.»

13

T giti é lo kulama zee iti ba

¹ G' o GALAGI ni Moize ta Aal n , é
 ti ma: ² «Si gi zu nui ta l gi maa okolosu
 da, aa po o ul i ma, aa g l l gi,

nii é zu ga kulama zee i k l gi ma, ta lii la zala a ula nui Aal n , aa ná-doun zunui ta ila p . ³Zala a ula nui a see i ele t , nii kulaai k l gi ma. Ni ma le ai ole su, é yei, su ooza k l gi a, to a ga kulama zee i ma zii ta. Zala a ula nui a k ele t , é d ga nui naa z . ⁴Ni ani olekolegi é k l gi ma, é la yeini, su a ooza k l gi a, ma le ai la oleni, zala a ula nui a naama nui l p l i wu, é daa ulu ma, é y ná folo l fela laawu. ⁵Zala a ula nui a k ele t folo l felasi i ma. Ni see i la liini lu ma, ta é la vazani k l gi ma, zala a ula nui a t p l i wu m n ná zeizu velesi i, é daa ulu ma folo l fela laawu. ⁶Zala a ula nui a k ele t , ná zeizu velesi i folo l felasi i ma. Ni tago zuzasaga, é la vazani k l gi ma, zala a ula nui a d ga nui naa adeg , po o ul i e. To a ná-se eiti gba, to a ade. ⁷K l ni po o ul i a vazana k l gi ma, é l a oluma ga zala a ula nui, naa d ga adeg , to a l ga zala a ula nui ná zeizu velesi i. ⁸Naa a k ele t . Ni po o ul i vazag k l gi ma, zala a ula nui a d ga k z . Kulama zee i ma zii ta e.

⁹ «Si gi zu kulama zee i ma zii ta zu la nui ta a, ta lii la zala a ula nui . ¹⁰Naa a k ele t . Ni k l gi maa okolog , é ole, ta maa okolosu ma le ai ole, ta ma zual t gi okolo su, ¹¹kulama zee i e é naama nui l gi wu. Zala a ula nui a d ga k z , é la t a p l wu, é a daa ulu ma, maz l k z . ¹²Ni kulama zee i a ulana ma, é k l gi maaze e, é zo n ungi ma, ey su é zeeli k iti ma, ti

zala a ula nui aazulosu naati ba,¹³ naa ak ele t . Ni a kaana ga kulama zee i k l gi maa p se ea, to a d ga nui nii see i ba, adeg , t ze i maa olea g l in, adeg .¹⁴ K l voloi ta ma zual t gi aalat un ba, to a z .¹⁵ Zala a ula nui ak ele t . Ni a ma zual t gi aana, to a d ga k z . Ma zual t gi z , kulama zee i ma zii ta e. ¹⁶ Ni ma zual t gi a valibona, é ole, to a li zala a ula nui b .¹⁷ Naa ak ele t . Ni k l gi maa olea, zala a ula nui a d ga nui nii see i ba, adeg .

¹⁸ «Si gi zu divologi losu la nui ta a, divologi ze e ba, é d ,¹⁹ divologi ni ná, ani ud ole ga ulana ná, aa ani olegi maa ikp igai, naama nui a l ga zala a ula nui. ²⁰ Zala a ula nui ak ele t . Ni see i yei , su ooza k l gi a, ta ma le ai ole, zala a ula nui a d ga k z . Kulama zee i ma zii ta e, nii kulaai divologi zu. ²¹ K l ni zala a ula nui a kaana ga see i zuzasag , é la yeini, su a ooza k l gi a, ma le ai a ole, to a nui naal p l i wu, é daa ulu ma folo l fela laawu. ²² Ni see i a vazana k l gi ma, zala a ula nui a d ga k z . Kulama zee i ma zii ta e. ²³ K l ni see i a y na ada ilagi n , é la vazani maa , to a ga divologi ma ilii. Zala a ula nui a d ga adeg .

²⁴ «Si gi zu abui nui ta maa alazu la, g l l kolegi ula galazu ogi zu, aa koleai maa ikp i, ²⁵ zala a ula nui ak ele t . Ni ma le ai a olenag l l gi zu, é yei su ooza k l gi a, kulama zee i e, nii kulaai

gala ilii zu. Zala a ula nui a d ga nui naa z . Kulama zee i ma zii ta e. ²⁶ K l ni zala a ula nui a kaana ga see i zuzasag , é la yeini, su a ooza k l gi a, ma le ai a ole, to a nui naa l p l i wu, é daa ulu ma folo l fela laawu. ²⁷ Zala a ula nui a k ele t foloi l felasi i ma. Ni see i vazaga k l gi ma, zala a ula nui a d ga k z . Kulama zee i ma zii ta e. ²⁸ K l ni see i a y na ada ilagi n , é la vazani k l gi ma, suzasaga, gala ilii maa okologi n e, zala a ula nui a d ga adeg , maz l gala ilii e.

²⁹ «Si gi zu see i zu la zunui ta aa anzanui ta n ungi zu, aa n kp i a, ³⁰ zala a ula nui a see i ele t . Ni zei , su ooza k l gi a, ma le ai ma ikp igi a su, p l l gai, zala a ula nui a d ga nui naa z . G l l gi e, kulama zee i ma zii ta e é n ungi zu, aa é n kp i a. ³¹ Ni zala a ula nui a kaana ga see i la yeini, su a ooza k l gi a, ma le a ag la ná, to a t p l i wu, é daa ulu ma folo l fela laawu. ³² Zala a ula nui a see i ele t foloi l felasi i ma. Ni ma le ai ma ikp i ge la su g l in, see i la vazani ma, é a yei, su a ooza k l gi a, ³³ z i see i ma, naa a n ungi wo ta kp l i, k l é la miná woga, see i ná. Zala a ula nui a t p l i wu m n ná zeizu velesi i, é daa ulu ma folo l fela laawu. ³⁴ Zala a ula nui a see i ele t foloi l felasi i ma. Ni see i la vazani ma, é a yei, su a ooza k l gi a, zala a ula nui a d ga adeg . To a ná-se eiti gba, to a ade. ³⁵ K l ni see i a vazana k l gi ma, d ai oluma ga adeg , ³⁶ zala a ula nui

a k ele t . Ni see i vazag k l gi ma,
zala a ula nui la m w l a ga ma le a ikp i
faa, k z . ³⁷ Ni see i la liini lu ma gaazu,
ma le a ag iti ti n ga, see i d ga, é
adega. Zala a ula nui ad ga adeg .

³⁸ «Si gi zu g l l kolegiti ti ulazu
la zunui ta aa anzanui ta maa , ³⁹ zala a
ula nui a k ele t . Ni g l l gi
aa olekoleg , see i e, é la uni, nui naa
adeg .

⁴⁰ «Si gi zu zunui ta zu ná la, unde a la
unma, to a ga kpaana nui, adeg . ⁴¹ Ni unde a
la unma tosaama , é a to ala elei, kpaana nui
e kakala elei, adeg . ⁴² K l ni see i koleai
maa ikp i naa a kpaanagi zu, kakala elei aa
polu elei, kulama zee i ana, kulaai kpaanagi
zu. ⁴³ Zala a ula nui a k ele t . Ni
see i okolog , é ole, maa ikp i kpaanagi
zu, polu elei aa kakala elei, kulaai ga kulama
zee i k l gi ma, ⁴⁴ kulama zee i ma zii ta e,
k z . Zala a ula nui ad g a k z .
N ungi zu a see i ná.

⁴⁵ «See nui a ná-se ei ali ga, é too ba,
é n unde aiti z ya aba, é daa maal u, é
a kpeei loo, é a : «K z ! K z !»

⁴⁶ Ey su see i e ba, to a y k z yai zu.
T zei k z , t ila ka a zei y , seizu
a ga ti- uuzu olu .

Fuinfuingiti

maa ili z laiti ma

⁴⁷ «Si gi zu fuinfuingi ogi a na la se ei zu,
baala de a ze ei zu, aa geze ze ei zu, ⁴⁸ aa f l
ze ei zu, aak l ze eita a, aak l z lai

tan p ba, ⁴⁹ ni fuinfuingi ogi a iinkpiinna aa é ikp i se ei zu, aa k l i zu, fuinfuingi e, maan ai é l ga zala a ula nui. ⁵⁰ Zala a ula nui a k ele t . To a naama anii l p l i wu, é daa ulu ma folo l fela laawu. ⁵¹ To a k ele t foloi l felasi i ma. Ni fuinfuingi ogi a vazana se ei zu, aa k l i ma, to a ga fuinfuingi, é sumiizu, anii naa z . ⁵² To a se ei ala, aa k l i, niigi fuinfuingi ogi ba, maz l fuinfuingi e, é sumiizu. To a ala.

⁵³ «K l ni zala a ula nui a kaana ga fuinfuingi ogi la vazani se ei zu, aa k l i, ⁵⁴ zala a ula nui a devei ve ga ti naa gba, nii fuinfuingi ai ba. To a t p l i wu, é daa ulu ma ná zeizu velesi i folo l fela laawu. ⁵⁵ Zala a ula nui a fuinfuingi naa t , anii naa gbaai oluma. Ni fuinfuingi ogi la ze eni ele ma, an ni é la vazani, anii naa z . To a ala, an ni fuinfuingi a gaazu ag i aa gaazu i ma. ⁵⁶ Ni a kaana ga fuinfuingi ogi a azasaga, anii naa gbaai oluma, to a ná le e se ei a, aa k l i. ⁵⁷ Ni fuinfuingi ogi a ulana m n k l ma se ei ma, aa k l i, fuinfuingi e, é sumiizu. Nii fuinfuingi ai ba, naa a ala. ⁵⁸ Se ei aa k l i nii gbaai, fuinfuingi ogi ze e ba, naa a gba olu ná zeizu velesi i, to a ade.»

⁵⁹ T gi ana, é il ani n p ba, nii maa vuinfuisu, é ni ga baala de a ze ei, aa geze ze ei, aa f l ze ei, aa k l ze ei, aa k l z lai tan p , pelegi a w da ni adeg , aa ni k z .

14

T gi é lo kulama zee i

ma ade fai a
¹ G o GALAGI ni Moize , é ma:
² «W l pelegi t gi a la, é il kulama zee
 nui a, ná- ade foloi vaa zu. Ta aa la zala a ula
 nui . ³ To a ula ti- uuzu a, é kulama
 zee nui ele t . Ni kulama zee
 nui d ga, ⁴ zala a ula nui a devei ve ga ti
 w ni feleg ze e, ti vulua, ti adegai, ta s dele
 gulu u ai, ta geze i s s gi, ta iz pe tufa
 if gi, ná- ade fai zu. ⁵ To a devei ve ga ti w nii gila
 k daale ep l li ii maazu, daavegai ga zi ungi zu
 i. ⁶ To a w ni vului ze e, ta s dele gulu u ai,
 ta geze i s s gi, ta iz pe tufa if gi, é
 ti l w nii daale eai ma amai wu. ⁷ To a
 faza daa l fela naa ma, nii kulama zee i a
 ma, maan ai ga é ade. Naa olu to a d ga
 adeg , é yee e w ni vului a, é li d i zu.
⁸ «Z i é adesu, naa a ná-se eiti gba,
 é maale ai kpein bo, a maagbana zi i wu,
 to a ade. Naa olu to a zoo é l ti- uuzu ,
 k l é la ze i a ná-se e otai wu, ey su folo l fela
 le e. ⁹ Folo l felasi i, to a maale ai kpein bo
 m n , n ungi ta kp l i, ta gaazu polu ti.
 To a ná-se eiti gba, é us i maagba ga zi i, to a
 ade niina.
¹⁰ «Foloi l sa asi i, to a baala zi o zin fe-
 leg iti se e, niiti n uzu la ti a, ta kona gila
 baala saai, nii n uzu la ba, ta ulu vuk ag i
 kilo taa uug , nii gaay gai ga gul i, ta gul i
 lit l aa w sui, é ga veb anii. ¹¹ Zala a
 ula nui nii é ade fai zu, naa a zunui ula
 k l ma, nii é adesu, ta naama aniiti
 kpein G o GALAGI aazu, GALA daa omi se e
 l i laa . ¹² Zala a ula nui a baala zi o
 zin iti gila se e, é kula ga faazu t zala ai, é

gul i lit l aa w sui a. To a ti
 lat vai ma oogi G o GALAGI aazu.
 13 To a baala zi oi daale e, ta a koto
 gba zala a zuaiti k daale e ná, ta gala zala aiti, ada
 adegai ta, maz l faazu t zala ai ma zuai
 a ga zala a ula nui n n , e elei koto gba
 zala ai ma zuai la, ani e gola adegai. 14 Zala a
 ula nui a faazu t zala a zuai ma amai
 ta ze e, é si naa yeezazu woi y kp gi ma, nii é
 adesu, ta zeezazu yeezin kpotogi ma, naa
 zeezazu zin kpotogi a. 15 To a
 gul i ta ze e, é pu zu yeei a. 16 To a
 yee e ai l gul i wu, nii é k zu yeei a, é
 gul i vaza daa l fela ga yee e ai G o
 GALAGI aazu. 17 To a gul i ta ze e, nii é k zu
 yeei a, é si naa yeezazu woi y kp gi ma, nii
 é adesu, ta zeezazu yeezin kpotogi ma,
 naa zeezazu zin kpotogi a,
 faazu t zala a zuai ma amai ziaai ná. 18 Zala a
 ula nui a gul i m tai ze e, z gai zea, é si
 naa n ungi ma, nii é adesu, naa a a
 k é koto gba vai t un b G o GALAGI
 aazu. 19 Naa oluma, to a koto gba zala ai ula,
 é koto gba vai naa , nii é adesu ná-
 k z ba vai ma. Naa olu to a gala zala a loganii
 daale e. 20 To a gala zala ai ta veb anii ula
 zala a ulazu . To a koto gba vai zunui naa
 , naa a ade.

Nadedai é lo bala nui a,
 nii kulama zee i ba

21 «Ni to a ga bala nui, ná-s l giti ti la kula
 a su, to a baala zi o zin ila n ze e, nii
 a ula ga faazu t zala ai, é dat vai ma

oogi , koto gba vai la t un b . To a ulu vuk ag i kilo sa ag ze e, gaay gai ga gul i, ta gul i lit l aa w sui, é ga veb anii. ²² To a kpumago feleg ze e alaa, aa poopo kpokpa feleg , e elei ná-s l giti ti la. Gilagi ga koto gba zala ai, z i ga gala zala ai. ²³ Folo l sa asi i, to a a ga naama aniiti kpein zala a ula nui , GALA daa omi se e l i laa , G o GALAGI aazu, ná- ade fai zu. ²⁴ Zala a ula nui a faazu t zala ai ma aala zi oi ze e ta gul i. To a ti lat vai ma oogi G o GALAGI aazu. ²⁵ To a faazu t zala ai ma aala zi oi daale e. Zala a ula nui a faazu t zala a zuai ma amai ta ze e, é si naa yeezazu woi y kp gi ma, nii é adesu, ta zeezazu yeezin kpotogi ma, naa zeezazu zin kpotogi a. ²⁶ To a gul i ta u zu yeei a. ²⁷ To a yee e ai l gul i a, nii é k zu yeei a, é gul i vaza daa l fela gayee e ai G o GALAGI aazu. ²⁸ To a gul i ta ze e, nii é k zu yeei a, é si naa yeezazu woi y kp gi ma, nii é adesu, ta zeezazu yeezin kpotogi ma, naa zeezazu zin kpotogi a, faazu t zala a zuai ma amai ziaai ná. ²⁹ Zala a ula nui a gul i m tai ze e, z gai zea, é si naa n ungi ma, nii é adesu, naa a a k é koto gba vai t un b G o GALAGI aazu. ³⁰ Naa olu to a kpumagoiti gila kula ga zala ai, aa poopo kpokpagiti gila, nii é zooga é s l , ³¹ gilagi a ga koto gba zala ai, z i ga gala zala ai, é veb anii a. Zala a ula nui a koto gba vai G o GALAGI aazu, naama nui , nii é adesu.»

³² Nadedai ma l gi ana, naama nui vaa zu, nii kulama zee i ba, tama s l giti ti la kula a su.

Fuinfuin p l i ade fai

³³ G o GALAGI ni Moize ta Aal n, é ti ma: ³⁴ «Si gi zu wo l zu la Kanaan yooi zu, nii gè feezu wo ya ga w n , ni nà fuinfuingi na p l i ta a, zooi zu wo s l su, ³⁵ z i n n ga p l i, naa a li, é daazeeli zala a ula nui ma, é ma: «Nà fuinfuingi ogi t su nà-p l i a.» ³⁶ Aisa zala a ula nui al , é aná ele t , to a devei ve ga ti p l i zuwo, naa a k , bu anii p ge mina leve ga ti z . Naa oluma zala a ula nui a l p l i wu, é ná ele t .

³⁷ «To a fuinfuingi ogi ele t . Ni a kaana ga naa ogi a p l i a ga ze eze egiti su eingai, aa ti maa ikp igai, ti w ai p l i zu su ooza, ³⁸ to a ula p l i wu, é lo daa , é daa ulu, é k ga folo l fela. ³⁹ Zala a ula nui a ale ma ná, foloi l felasi i ma. Ni a kaana ga fuinfuingi ogi vazag p l i ma, ⁴⁰ to a deve ga ti k tui naati kula ná, niiti ti vuinfuingai, ti ti ili ya ti- uuzu olu , ada z ai ta. ⁴¹ To a p l ooze kpein f in, fufiligi kpein ti kpalesu, ta naa ili ya ti- uuzu olu , ada z ai ta. ⁴² Ta k tuiti maale e ga ma niin iligaa, ti p l i ze e, ti p l i zi .

⁴³ «Ni fuinfuingi ogi a aa alena ma, é ula p l ooze ma, k tuiti kulaa oluma ná, maav in, ta p l i zi olu, ⁴⁴ zala a ula nui a ale ma ná olu. Ni a kaana ga fuinfuingi ogi vazag p l ooze , fuinfuingi e, é sumiizu. P l i z . ⁴⁵ Ta p l i wolo, ti ma tuiti se e, ta

guluuti, ta si l iti kpein, ti li ga tiye ti- uuzu
 olu , ada z ai ta. ⁴⁶ Z i a l p l i wu,
 si gi kpein su daa ulugai la, naa a z ey su
 kp k i. ⁴⁷ Z i a laani p l i naa wu, naa a ná-
 se eiti gba. Z i a laamiina p l i naa wu, naa alaa
 a ná-se eiti gba.

⁴⁸ «Ni zala a ula nui nii é alegai ma p l i wu,
 naa a kaana ga fuinfuingi ogi la vazani, p l i ziaa
 oluma, to a d ga p l i adeg , maz l
 fuinfuingi ega. ⁴⁹ P l i ade fai zu, to a w ni
 feleg ze e, ta s dele gulu u ai, ta geze i
 s s gi ta iz pe tufa if gi. ⁵⁰ To a w ni gila
 k daale ep l li ii maazu, daavegai ga zi ungi zu
 i. ⁵¹ To a s dele gulu u aize e, ta iz pe
 tufa if gi, ta geze i s s gi, ta w ni vului, é
 ti l w ni daale eai ma amai wu, é faza daa
 l fela p l i wu. ⁵² Zekana a p l i ade
 da, ga w nii ma amai, é zi ungi zu i
 a, ta w ni vului, naa s dele gulu u ai
 ta iz pe tufa if gi a, ta geze i s s gi.
⁵³ To a yee e w ni vului a, é li ti- uuzu
 olu , d i zu. Zekana a koto gba vai la
 p l i . P l i a ade.»

⁵⁴ T gi ana kulama zee i kpein faa zu, ta
 g l l faiti, ⁵⁵ ta fuinfuingi é ulazu se eiti
 su, aa p l iti ma, ⁵⁶ ta ada okolo ba vaiti, ta
 po o ul iti, ta g l l giti, ⁵⁷ é kalagi wo,
 si gi zu anii z ai la, ta si gi zu adegai la. T gi
 ana kulama zee i vaa zu.

15

Zunui ná- adetala vai

¹ G o GALAGI ni Moize ta Aal n ,
 é ti ma: ² «À Izelay le nuiti p , wo
 ti ma: Zunu n p kala a kolegi ba, k z
 naa maa ele ma. ³ Ná-kala a kolegi maa ele a
 k z ai la, é ni ulazu kpus i a, aa suzo pa
 de, k z . ⁴ Bete n p a la su, naa z ,
 ta ani n p a ze ma, naa a z . ⁵ Z i a
 v u ná-betei a, k ni naa ná-se eiti gba, é
 maagba. K z ai a y de, ey su kp k i. ⁶ Z i a
 zeina ani ma, niigi é a zeini ma, k ni naa ná-se eiti
 gba, é maagba. K z ai a y de, ey su kp k i.
⁷ Z i a v u kpus i a, k ni naa ná-se eiti
 gba, é maagba. K z ai a y de, ey su kp k i.
⁸ A laa i uuna nu ma, nii adegai, k ni naa ná-
 se eiti gba, é maagba. K z ai a y de, ey su
 kp k i. ⁹ Seima ani n p a ze ma togani ma,
 naa a z . ¹⁰ Z i a v u ani n p ba,
 nii é a t un bu, naa z ai a y de, ey su
 kp k i. Z i a naama anii ta ze ena, k ni é ná-
 se eiti gba, é maagba. K z ai a y de, ey su
 kp k i. ¹¹ Nu-o-nu nii kala a kolegi ba, é la yeagbani,
 a v una nu a, k ni naama nui ná-se eiti gba, é
 maagba. K z ai a y de, ey su kp k i. ¹² P l
 li ii kpeint un ka v una ba, k ni naa wolo, gulu
 ani akai kpein ka gba zi i wu.

¹³ «Si gi zu ná-kala a kolegi a ena la, to a folo
 l fela aalu ná- ade fai zu, é ná-se eiti gba, é maagba
 ga zi ungi zu i. Naa olu to a ade. ¹⁴ Folo
 l sa asi i ma, to a kpumago feleg ze e, aa
 poopo kpokpa feleg , é li G o GALAGI akala,
 GALA daa omi se e l i laa , é ti ve zala a
 ula nui ya. ¹⁵ Naa a gilagi ga koto gba zala ai,
 é z i ga gala zala ai, é koto gba vai t un b

Ɔ o GALAGI aazu, ná-kala a kolegi vaa zu.

¹⁶ «Zunui nii maa olo olosu, k ni é us i kpein gba. K z ai a y de, ey su kp k i. ¹⁷ Se ei kpein, ta k l i kpein a u ti ma, naati ta gba zi i wu. Ti z ai a y de, ey su kp k i.

¹⁸ «Ni zunui ta anzanui ta laana, ta maagba ti ilagilagi. Ti z ai a y de, ey su kp k i.

Anzanui ná- adetala vai

¹⁹ «Anzanui nii amai ulazu ba, t zeí ná-alugi a é kaazu, to ay ná- adetalai zu folo l fela laawu. Nu-o-nu a v u ba, naa z ai a y de, ey su kp k i.

²⁰ Bete n p a la su ná- adetala zi gi zu, naa a z . Ani n p a zeí ma, naa a z .

²¹ Nu-o-nu nii a v u ná-betei a, k ni naa ná-se eiti gba, é maagba. K z ai a y de, ey su kp k i. ²² Nu-o-nu nii a v u anii ta a, nii é a zeini ma, k ni naa ná-se eiti gba, é maagba.

K z ai a y de, ey su kp k i. ²³ Ni anii a betei a, aa sei ai ná, z i a v u ba, k z ai a y de, ey su kp k i.

²⁴ Ni zunu a laana ga anzanui naa, ná-k z i a t un ba. K z ai a y de, folo l fela laawu. Bete n p a la su, naa a z .

²⁵ «Anzanui nii amai a y ulazu ba folo m in m in daawu, é ula ná-alu kaa yee ala zoloogaiti polu, aa amai l bi ulazu ba, é le e p l mai a, k z ai a y de, ná- ama uu zi gi kpein su, e elei n ná-alu kaa yee alai la. ²⁶ Bete n p a la su, naama ama ula zi gi laawu, naa a z e ná-alu kaa etei, ani n p nii a zeina ma, naa a z , e

ná-alu kaa zi gi zu n . ²⁷ Nu-o-nu a v u ba, naa a z , k ni é ná-se eiti gba, é maagba. K z ai a y de, ey su kp k i.

²⁸ «Si gi zu é adesu la ná- ama ui ma, to a foloi aalu ga d fela. Naati poluma, to a ade. ²⁹ Foloi l sa asi i ma, to a kpumago feleg ze e, aa poopoo kpokpa feleg , é li ga tiye zala a ula nui , GALA daa omi se e l i laa . ³⁰ Zala a ula nui a gilagi ula ga koto gba zala ai, é z i ga gala zala ai. Zala a ula nui a koto gba vai b G o GALAGI aazu, ama ui ma vaa zu, nii é a k z zu.

³¹ «Wa Izelay le nuiti maa ooza faiti kpein ba, ta ti z , naa a a k ti mina za ta- z vaiti su, ni ta nà-se e l adegai z na, nii é ti zaama.»

³² T gi ana naama zunui , nii kala a kolegi ba, aa maa olo ologai, é z , ³³ aa anzanui, nii k z ai ga ná-alu kaa amai, aa zunui, aa anzanui, nii amai ulazu ba, aa zunui, nii é laazu anzanui oba, k z ai.

16

T gi é lo koto gba vai a
konagi zu

¹ G o GALAGI ni Moize , Aal n ná-
doun zunu feleg iti saa oluma, niiti ti
l ni ga G o GALAGI. ² G o GALAGI ni
Moize ma: «B è-li Aal n , naa a a k ,
é mina a l yeen p ada adega wolai, se e
zu ooza golai olu , kesui lakulugi akala ,
nii é minaze e kesui la, naa a a k é mina za,
maz l nà ulazu k l ma tona iingi zu kesui
lakulugi maazu .

³ «P t elegi Aal n a zoo l zu la ada adega
wolai: To a nik zin okpa gila se e ga koto gba
zala ai, ta baala sin ila ga gala zala ai. ⁴ To a
se ewuze e adegai loo ba, é ga gezei, é ma

l kpu agi l ma, é zaama ili ga geze
 zaama iligi, é ma w l gi l unba. Zala a ula
 ze eiti kana, niiti a maa ili ga tiye, é maagba
 oluma. ⁵ To a boli zin feleg ula Izelay le
 b i ya ga koto gba zala ai, ta baala sin ila ga
 gala zala ai.

⁶ «Aal n a koto gba vai ga ná-nik zin i,
 to a ná-kotoi gba ta ná-p l ye ei. ⁷ To a boli zin
 feleg iti se e, é a ga tiye G o GALAGI akala,
 GALA daa omi se e l i laa . ⁸ Aal n a
 kpakutoomai ga boli zin feleg iti, gilagi ga
 G o GALAGI n n i, gilagi ga nii kotoi y su
 da, é lii la. ⁹ Aal n a boli zin i maa u a a, niigi
 kpakui loozu ma G o GALAGI , é naa ula ga
 koto gba zala ai. ¹⁰ Boli zin i niigi kpakui loozu ma, ga
 kotoi y da, é lii la, naa ma vului a il G o
 GALAGI akala, naa a a k , é koto gba vai , ta
 yee e ba, é li te e bai zu, kotoi y da.

¹¹ «Aal n a koto gba vai ga ná-nik zin i.
 To a koto gba vai t i , ta
 ná-p l ye ei. To a ná-koto gba nik zin i
 daale e. ¹² To a ani maku n n gala
 li ii ta ze e, daavegai ga abulekaiti, se eai zala a
 ulazu G o GALAGI aazu, ta é zee fe-
 leg ze e ani maku n n gi ma vuk i zu. To a li
 ga naama aniiti se e zu ooza golai olu . ¹³ To a
 ani maku n n gi u abui a G o GALAGI
 aazu, naa a a k ani maku n n gi ma luului ke-
 sui lakulugi maal u, nii é zeele woo esui maazu,
 naazu é la m za p . ¹⁴ To a nik zin i ma amai
 ze e, é faza ga yee e ai kesui lakulugi akala elei,
 folo ulazu elei, é amai vaza ga yee e ai, ná zeizu
 l fela, kesui lakulugi akala elei. ¹⁵ To a koto

gba woli zin i daale e nu us iti b , é li ga ma amai se e zu ooza golai olu elei. Uelei n é k ai la ga nik zin i ma amai, zekana n a k la ga naa ma amai, to a faza kesui lakulugi ma ta kakala elei.

¹⁶ «Dele ana a koto gba vai la ada adegá wolai Izelay le nuiti ta- z ba vaiti faa zu, ta ta-l kolo ologiti kpein maa ele zu, ti kotoi ai ga ti maa ele. To a k ana n GALA daa omi se e l i , maz l to a k z ba nu us iti saama. ¹⁷ Nu n p ge la y ga GALA daa omi se e l i wu, si gi zu é l zu la ga é koto gba vai ada adegá wolai, ey su é ula ná. To a koto gba vai t i , ta ná-p l ye ei, ta Izelay le b i kpein b .

¹⁸ «A na ulaa, to a li zala a ulazu , nii é G o GALAGI akala, é koto gba vai , zala a ulazu , é nik zin i ta boli zin i ma amai ze e, é si' zala a ulazu min iti ma, maa oolii p su. ¹⁹ To a amai vaza ga zee e ai, ná zeizu l fela, zala a ulazu ma. To a kole, é ade, Izelay le nuiti ta- z ba vaiti faa zu.

²⁰ «Si gi zu é esu da ga koto gba vai ada adegá wolai , ta GALA daa omi se e l i , ta zala a ulazu , to a boli zin i ma vului maa u a a. ²¹ Aal n a yee feleg iti p boli zin i ma vului unma , é la z ga maazu ga Ize- lay le nuiti ta-vaa iti kpein, ta ta-l kolo ologiti kpein, niiti ti kotoi a ga ti maa ele. To a ti la boli zin i unma, naa olu, é kp , é li te ebai zu, zunu ila ge ba, nii k ele t ai. ²² Ta-vaa iti ta y boli zin i a, ti kp , é li te ebai zu, é li zooi naa zu, ná akai.

²³ «Aal n a l GALA daa omi se e l i wu, é geze ze eiti kula, niiti é a ti looni t zu ada adegai wolai. To a ti la ná. ²⁴ To a maagba ada adegai ta, é ná-se eiti se e olu. Naa olu to a ula, é ná-gala zala ai ula, ta nu us iti ta-ala zala ai, é koto gba vai , ta nu us iti b . ²⁵ To a koto gba zuai ma wul i ala zala a ulazu .

²⁶ «Z i a bolii , nii kotoi y gai da, naa a ná-se eiti gba, é maagba, naa oluma to a l niina ti-uuzu . ²⁷ Koto gba zala ai ma nik zin i ta koto gba woli zin i niiti ti ti-ma amai ze eai, ti aa la ada adegai wolai koto gba vai zu, ta li ga tiye ti- uuzu olu , ti ma l iti gala abui a, ta ma zuai, ta ma ooitii. ²⁸ Z i a gala, naa a ná-se eiti gba, é maagba. Naa olu to a l niina ti- uuzu .

²⁹ «Nii a wo ga o t gi, alugi l felasi i ma volo puug i ma, wa zugi zo, wo la boti n p k a, é ni ga zou loun, aa w in nii é ga seik ma nui wo zaama. ³⁰ Maz l naama volo ná, ta koto gba vai wo , naa a a k wo ade. Wa ade wa- otoiti kpein faa zu, G o GALAGI aazu. ³¹ To a wo ga doo o folo wolai, wa zugi zo. To a wo ga o t gi.

³² «Koto gba vai a zala a ula nui ya, nii gul i ziaai ma, feai b ga é il k otogi zu zala a ula vai zu. To a maa ili ga zala a ula ze eiti, ti ga gezei. ³³ To a koto gba vai ada adegai wolai , ta GALA daa omi se e l i , ta zala a ulazu . To a koto gba vai alaa zala a ula nuiti b , ta nu us iti kpein b .

³⁴ To a wo ga o t gi, koto gba vai a ,naa ila kona-o-kona,Izelay le nuiti ta- otoiti kpein faa zu.»

Naa ni, nii G o GALAGI ma levei veeni Moize ya.

IZELAYELE NUITI TA-NADEDAL

17

(17:1--27:34)

Zala a ulazu ila kpegi

¹ G o GALAGI ni Moize , é ma:
² «B Aal n , ta ná-doun zunuiti, ta Izelay le nuiti kpein, è ti ma: W l , nii a G o GALAGI deveai:

³ «Ni Izelay le nui ta a nik i aa baalagi, aa bolii daale ena ga zala ai ti- uuzu , aa ti- uuzu olu , ⁴ é la liini la GALA daa omi se e l i laa , é ak ga veb anii G o GALAGI ná-se e l adegai akala , naama nui a gas ba nu, t zeí é amai ua. Kpe ka le e ná-nu us iti ba, é ula ti zaama. ⁵ Naa a ak , Izelay le nuiti ti mina m ta-zala a aniiti kula d iti su, k l ti a aga tiye zala a ula nui , G o GALAGI akala GALA daa omi se e l i laa , é ti ula ga zala ai G o GALAGI , ga ziil i zala aiti. ⁶ Zala a ula nui a ma amai vaza G o GALAGI ná-zala a ulazu ma, GALA daa omi se e l i laa , é ma wul i ala, nii makugi a n G o GALAGI . ⁷ Ti la m ta-zala aiti kulaa z alagiti b , niiti ti- aa ulabaiti ti ga boli zin iti, niiti ti a z zu ga tiye. To a ga o t gi ti , ta ti-mavofodaiti kpein.

⁸ «Da ti ma m n : Ni Izelay le nui ta, aa seik ma nui ta, é ti zaama, a gala zala ai ulana, aa zala ai ta ili, ⁹ é la liini la GALA daa omi se e l i laa , é a kula ga zala ai G o GALAGI , naama nui e ka le e ná-nu us iti ba.

T gi é lo ama mii vai a

¹⁰ «Ni Izelay le nui ta, aa seik ma nui ta, é ti zaama, a amai ma zii tan p miina, nà oluave naama nui a, nii é amai miizu, nà naama nui ete e alaa ná-nu us iti ba, é ula ti zaama. ¹¹ Maz l amai a é ga kp t anii kpein z nvui. Gè fee wo ya, ga wo koto gba vai la zala a ulazu , wo-y nvuiti faa zu, maz l t i é ga z nvui ma oogi, naa maa ele a amai a kotoi gba la. ¹² Naa a é ba, gè bog Izelay le nuiti ma ga, nu n p ge mina amai mi wo zaama, an seik ma nui e, é mina amai mi. ¹³ Ni Izelay le nui ta, aa seik ma nui ta, é ti zaama, a sua zona d zi su, aa w nii, nii nu a mi, to a ma amai u zooi ma, é fufiligi u gaazu. ¹⁴ Maz l kp t anii kpein, ni n to a vulua, z nvui a ma amai zu. Naa a é ba, gè bog Izelay le nuiti ma ga, wo la kpus i tan p ma amai mia, maz l kp t anii kpein z nvui a ná- amai zu, nu n p a ta miina, naa e ka le e Izelay le nu us iti ba.

¹⁵ «Nu n p , é ni zou loun zu, aa seik ma nuiti su, a sua miina saai aa bali aliai ga, to a ná-se eiti gba, é maagba, K z ai a y de, ey su kp k i. Naa olu, to a ade. ¹⁶ Ni é la ná-se eiti gbani, é a maagba, ná-faa aaza golai ma as i a la unma.»

18

Daa koba vai

ma maa i tanigaani

¹ *G* o GALAGI ni Moize , é ma:
² «B Izelay le nuiti p , è ti ma: Nà ga
G o GALAGI, wa-*G*ALAGI. ³ À mina naa , nii é
 zu Ezipete yooi zu, wo ni zeini ná. À
 mina naa , nii é zu Kanaan yooi zu, gè
 liizu ga woye ná. À mina il ta-l giti polu. ⁴ À olo
 nà-deveiti b , wo mak nà-t giti ma, wo il ti
 olu. Nà ga *G* o GALAGI, wa-*G*ALAGI. ⁵ À olo nà-
 t giti b , ta nà-deveiti, nui nii a zi na ga tiye, naa a
 z nvui wo naa maa ele ma. Nà ga *G* o GALAGI.

⁶ «Wo tan p ge mina la ga anzanu, ta nii ti logai
 a. Nà ga *G* o GALAGI.

⁷ «Mina la è-lee oba. To a ga è- unfe
 faa. To a alaa ga è-lee unfe faa, maz l è-
 lee e.

⁸ «Mina la è- anzai ta ili koba. To a ga
 è- unfe faa.

⁹ «Mina la è- aazeelai oba, è- ná-doun
 anzanui e, aa è-lee ná-doun anzanui, an ni
 kula su p l ye ei ta ili bu.

¹⁰ «Mina la ga è-loun zunui ná-doun anzanui, aa è-
 loun anzanui ná-doun anzanui, maz l a-unfe faa
 e, a i.

¹¹ «Mina la ga è- anzai ta ili ná-doun an-
 zanu. To a ga è- ná-doun anzanui. To a ga è-
 aazeelai.

¹² «Mina la ga è- aazeelai. To a ga è-
 ná-nu ite itegi.

¹³ «Mina la ga è-lee di aa de e anzanu,
 maz l è-lee ná-nu ite itegi e.

¹⁴ «Mina la ga è- di aa de e zunui anzai, maz l to a ga è-lee.

¹⁵ «Mina la ga è-loun anzai. To a ga è-loin unfe faa.

¹⁶ «Mina la ga è- loin anzai. To a ga è-loin unfe faa.

¹⁷ «Mina la ga anzanui, ta ná-doun anzanui. È la ná-doun zunui ná-doun anzanui ze ea, aa ná-doun anzanui n n ma loun anzanui, maz l ta ga ná-nu ite itegiti, naa a ga faa u wola.

¹⁸ «Ni è-anzai a d vulua, mina di aa de e anzanui ta ze e ga è-anza. Da toloi l ti y zu.

¹⁹ «Mina la ga anzanui ná-alu kaa zi gi zu, nii é t un k z zu.

²⁰ «Mina la ga è-zei i anzai, a z la.

²¹ «Mina è-loin tan p kula ga zala a, é a ala k ganigi daa ga M l ke, d bi vaa ma, è la a-GALAGI l i olo ologa. Nà ga G o GALAGI.

²² «Mina la ga zunui, e elei nu a laa la ga anzanui. Naa a ga k z ba vaa.

²³ «Mina la ga sua, è a z . Anzanu mina la sua oba. Baa ulama vaa e.

²⁴ «À mina z ga naama zi elei tan p , maz l ziiti gè ti zu wo lu , naati ti z ga naama zi eleiti kpein. ²⁵ Zoi kpein ge z a, gè ti maa olo ta-vaa aaza golaiti faa zu, zoi unpiliga ga ná-nu us iti.

²⁶ «W un wa, wa olo nà-t giti b , ta nà-deveiti, wo mina naama z ba vai tan p k , é ni ga zou loun, aa seik ma nui, nii é wo zaama. ²⁷ Maz l k z ba vaiti kpein kana, zoi zu nu us iti ti ni k zu, niiti ti ni zeini

zooi a m ungi wo lu , zooi z a. ²⁸ Naa a na, zooi la m unpiliga ga woye, t ze i wa- z ba vaiti ba, e elei é unpilini la ga ziiti, ti ni w un wo lu ná . ²⁹ Maz l niiti kpein ti aazu naa ala z ba vaiti ta zu, ti e ka le e ta-nu us iti ba, ti ula ti zaama.

³⁰ «Wa olo nà-deveiti b , naa a a k , wo la m naama vaa u wolaiti tan p k a, nii é ni zu wo lu , wo la z a ga naa ta. Nà ga Ğ o GALAGI, wa-ĞALAGI.»

19

À ade, maz l àdeg

¹ Ğ o GALAGI ni Moize , é ma:
² «B Izelay le b i kpein p , è ti ma: À ade, maz l àdeg , nà, Ğ o GALAGI, wa-ĞALAGI.

³ «Es gilagilagi a unfe dee ta k ma, é nà-doo o foloiti maa . Nà ga Ğ o GALAGI, wa-ĞALAGI.

⁴ «À mina aa ote k ganigiti ma. À mina galagaa t ga k lu aawuungi. Nà ga Ğ o GALAGI, wa-ĞALAGI.

⁵ «Si gi zu wa ziil i zala ai ulana la Ğ o GALAGI , wa k , nii a k é daazo. ⁶ Ma zuai a mi foloi wo kulazu la ga zala ai, aa poluma zobui. Nii é y su ná ey su foloi za asi i, naa a ala. ⁷ Foloi za asi i, ni nu a ta miina, to a ga anii k z ai, zala ai laa la m zoga. ⁸ Z i a ta miina, ná-faa aaza golai ma as i a la unma, maz l to a naa z zu, nii feai Ğ o GALAGI , naama nui e ka le e ná-nu us iti ba.

⁹ «Si gi zu wo moloji le ezu la wa-yooi zu, wa kpala kpelama y ná, wo mina ná le e, wo mina ale ma posuy i ma. ¹⁰ À mina ani p giti kula alaa, niiti ti y gai wa-leez n elei zu. À mina ma waaiti z , niiti ti loozu. Wa naa y ná bala nuiti b , ta seik ma nuiti. Nà ga G o GALAGI, wa-GALAGI.

¹¹ «À mina unma wo. À mina z wo, aa wo a woya t , wo ilagilagi wo-zei i laal ma. ¹² À mina z ona wo dàaseigi zu, maz l wa wa-GALAGI l i olo olo. Nà ga G o GALAGI.

¹³ «À mina wo-zei i maan vaa , wo mina unma wo. À mina ata nu ná-sala wali ma, é a y su poluma zobui. ¹⁴ À mina goizu l nui oto, wo mina ani n p kpesa gaazu ole nui lu , nii a zi a ba, k l wa ga GALA gaazuluaba nu. Nà ga G o GALAGI.

¹⁵ «À mina telebotala vaa n p k tukp aale eiti su. À mina topolu bala nui aa nu wolai . K l wa wo-zei i lukp aale e ga s ledai. ¹⁶ À mina l u vaa wa-nu us iti ta a. À mina z zeele woo wo wo-zei i laal ma, a ga saa za u. Nà ga G o GALAGI.

¹⁷ «À mina wo- loin w inze e wo-yiima . À dama, wa na zelii loga wo- loin ma, wo mina koto la unma t un ná-faa zu. ¹⁸ À mina n n otokula vaa , wo mina faa zeii yiima wa-nu us iti ta laal ma. Wa wo-zei i n , e wa i. Nà ga G o GALAGI.

19 «Wa olo nà-deveiti b . À mina sua ma zii feleg u ma, ti a p polu wo. À mina ani zuwu zii feleg woli wa- alagi a. À mina se e loo ba f l ai ga gezei ma zii feleg .

20 «Si gi zu zunui ta a laana ga du anzanui ta, nii maazogai zunui ili b , é la unmi ni, é la yeema, ta faa zu olo ologi t , k l tila ti aa, maz l anzanui naa la yeema. 21 Zunui a a ga baala sin ila, G o GALAGI , ga ná-faa zu t zala ai GALA daa omi se e l i laa . 22 Zala a ula nui a koto gba vai t un b , G o GALAGI akala, ná-kotoi vaa zu é k ai, é k ga baala sin i, é kulazu ga faazu t zala ai, kotoi naa é k ai, suvaa a y b .

23 «Si gi zu wo liizu la zooi ná zu, wa ena ga gwaa wului ma zii p siin, wa ti-ma waaiti p t kona sa ag laawu ga ti z , à mina ta mi g l in. 24 Konagi naanisi i ma, wa ti-ma waaiti kpein fe G o GALAGI ná-maamus vaa zu. 25 Konagi l lusi i ma, wa zoo wo ma waaiti ta mi. Ni wa naa na, wa- ulanumai a li ga w l a. Nà ga G o GALAGI, wa-GALAGI.

26 «À mina sua n p mi, nii amai su. À mina l zo o vaa zu, ta ungaizi vaa n p . 27 À mina w ungiti buuwo, wo mina wo- akalagiti bo. 28 À mina w n d wo- l gi ma g v , wo mina p l pal l ma. Nà ga G o GALAGI.

29 «À mina wo-loun anzanui aazu unfe se e ga wo a d kolo ologi zu, galagi tan p d bi vaa ma, naa a a k zooi zu nu us iti ti mina l kolo ologi zu, ná zulaa a a ve ga k z ba vai. 30 Wa nà-doo o

foloiti maa , wo unfe sèizu adegai ma. Nà ga G o GALAGI.

³¹ «À mina li, wo a g v laawoole e nuiti gaaza a, aa niiti g v iti ti elela ele vaiti bosu ti ma. À mina ti aizi , wo mina z ga tiye. Nà ga G o GALAGI, wa-GALAGI.

³² «Wa wuze e un kolegiti kpein b , wo k wola l i l bi. Wa lua wa-GALAGI a. Nà ga G o GALAGI.

³³ «Ni seik ma nui ta a aana wo zaama wa-yooi zu, à mina suzi a. ³⁴ Wa seik ma nui zo ga pag , e pelegi wo zou loin zosu da. Wa n e wa i. Maz l wo ni ga seik ma nuiti Ezipete yooi zu. Nà ga G o GALAGI, wa-GALAGI.

³⁵ «À mina telebotala vaa , tukp aale eiti su, an k giti su, aa aniiti s lig iti su, aa aniiti bu giti su. ³⁶ K ni wa-ganiiti ti z le, bui elei zoloo. Nà ga G o GALAGI, wa-GALAGI, nii é wo ulani Ezipete yooi a. ³⁷ Wa nà-deveiti kpein so, ta nà-t giti, wo ti mak , wo zi ga tiye. Nà ga G o GALAGI.»

20

Kotoiti ma zalai

¹ G o GALAGI ni Moize , é ma:
² «G Izelay le nuiti ma: Nu-o-nu é ni Izelay le nuiti saama, aa seik ma nu, nii a ná-doin ta ulana ga zala a salei , daa ga M l ke, ta naama nui aa. Zooi zu nu us iti ta s ga k tui, é za. ³ N un nà oluave naama nui a, gè kpete e ná-nu us iti ba, t zeiba é ná-doin ta le eg salei M l ke , é sèizu adegai z , é dàasei adegai olo olo. ⁴ Ni Izelay le nuiti ta

gilina ba, ti aazu ma naama nui letegi, nii é ná-doin ta le egai salei M l ke , ni ti la paani,
 5 n un, nà oluave ma nui a, ta ná-p l ye ei,
 nà kpete e ná-nu us iti ba, é naati kpein ba,
 niiti ti k gani k vai zu, e elei
 é k zu la salei M l ke .

6 «Ni nui ta a liina, é g v laawoole e nuiti
 gaaza a, aa niiti g v iti ti elela ele vaiti bosu ti
 ma, nii é ga k gani k vai ma zii, nà oluave
 naama nui a, gè kpete e ná-nu us iti ba. 7 À
 ade, wa ade, maz l nà ga G o
 GALAGI, wa-GALAGI. 8 À nà-deveiti mak , wo zi ga tiye.
 Nà ga G o GALAGI, nii é wo adesu.

9 «Z i n p é k aa dee otozu, ta
 naama nui aa, t zeí é k aa dee otoa,
 ma amai a la t unma.

10 «Si gi zu zunui ta a w nzi bona la ga
 sei i ta anza, wa w nzi nuiti feleg p
 paa.

11 «Ni zunui ta a laana ga k anzai, é k
 aazu unfe se ea, wa naama zunui ta naama anzanuiti
 paa. Ti-ma amai a la ti unma. 12 Ni zunui ta a laana
 ga ná-doun anzai, wa ti feleg i p paa. Ti unfetala vai
 a, ti-ma amai a la ti unma.

13 «Ni zunui ta a laana ga zunui ta, ti k z ba vai
 a, wa ti aa. Ti-ma amai a la ti unma.

14 «Ni zunui ta a anzanui ta dee ze ena, é ti feleg zeí
 ga anza, naa a ga faa u wola. Ta ti sa ag ala,
 naa a a k faa u wolai naa mina y wo zaama.

15 «Ni zunui ta a laana ga suai, wa zunui naa aa, wo
 suai alaa paa. 16 Ni anzanui ta a maa u ana suai ta
 a, é la koba, wa anzanui aa, wo suai aa. Ta ti p
 paa, ti-ma amai a la ti unma.

¹⁷ «Ni zunui ta a ná-seelai zeina ga anza, k ná-doun anzanui, aa dee ná-doun anzanui, é naa unfega, ta é unfega. Unfetala vaa wola ana, ti e ka le e ta-nu us iti ba, naa a ta-nuiti p gaazu. Zunui naa é ná-seelai unfegai, ná-faa aaza golai ma as i a la unma.

¹⁸ «Ni zunui ta a laana ga anzanui ta, é ná-alugi aai, ti feleg p ti e ka le e ta-nu us iti ba, maz l ti ná-alugi ma amai aa.

¹⁹ «À mina la ga wo-lee di aa de e anzanui ta, aa wo- ná-seelai ta. Ni zunui ta a laana ga ná-nu ite itegi ta, ta-vaa aaza golai ma as i a la ti unma.

²⁰ «Zunui ta a laana ga k di aa de e zunui ta anza, é zunui naa aazu unfe se ea. Ti feleg ta ta- otoi ma as i ze e, ta za ana n , ti la doun z l ga.

²¹ «Ni zunui ta a k loin anzai zeina, k z ba vaa ana, é k loin unfega, ti la doun z l ga.

²² «Wa mak nà-deveiti ma, ta nà-t giti, wo ti zo kpaan, naa a a k zoi gè aazu liizu ga woye ná, ga wo zeí ná, é la unpiliga ga woye. ²³ À mina zi ga zii naati ta-lu ai, niiti gè aazu ti zu wo lu , maz l ti naama wotiiti kpein k , naa l ze e b . ²⁴ Gè boga wo ma: Wa a wo ta-yooi z l su, nà feezu wo ga w n , zoi e, n n i ta k in gul i oo aai ná. Nà ga G o GALAGI, wa-GALAGI, nii é wo yee aa w a, wa z ma ziiti. ²⁵ Wa z zu k z ba zuaiti ta sua adegaiti ba, ta k z ba w niiti ta w ni adegaiti ba, naa a a k wo mina ga k z ba ea, ga suaiti, aa w niiti, aa ga naati kpein, niiti ti okposu zoi ma. Gè ti yee aa w a, ta suai z iti, nii a k wo kw ga ti z .

²⁶ «À ade r un b , maz l àdeg , r un nà, G o GALAGI, gè wo yee aa w wa z ma ziiti, naa a a k , wo ga r n iti.

²⁷ «Zunui aa anzanui nii é ga g v laawoole e nui, aa nii g v iti ti elela ele vaiti bosu ma, wa s ga k tui, é za. Ma amai a la unma.»

21

Deveiti

é lo zala a ula nuiti ba

¹ G o GALAGI ni Moize ma: «B zala a ula nuiti p , Aal n ná-doun zunuiti, è ti ma: Zala a ula nui la z a ná-nu us iti saama g v maa ele ma. ² É ula ná-nu ite itegiti polu, dee, aa k , aa ná-doun zunui, aa ná-doun anzanui, aa k loin, ³ aa ná-seelai, nii é la d zeini zunu . To a zoo é z ná-seelai naa , t ze i naa a ná-p l ye ei wu, é la d l ni zunu ili ná-p l wu. ⁴ To a ga kundi ii ná-nu us iti saama, é la z a, é a l i olo olo.

⁵ «Ni saa a lona zala a ula nuiti ma, ti la kpaana p a t ungi zu, ti la akalagiti boga, ti la p l pal l a ma. ⁶ Ta ade ta-GALAGI , ti mina ta-GALAGI l i olo olo, maz l ta zala aiti kulazu G o GALAGI , ná-daamianigi e é alazu abui a. Ti maan , ti ade. ⁷ Ti la kolo olo anzanu ze i a, aa nii t i olo ologai. Ti la anzanu ze i a, nii sinigi l ai ba, maz l zala a ula nui adeg ná-GALAGI .

⁸ Wa p t ga ade nu, maz l to a é daamianigi ulazu ga zala ai wa-GALAGI . To a ga ade nu wo , maz l r un adeg , r i gè ga G o GALAGI, nii é wo adesu. ⁹ Ni zala a ula

nui ná-doun anzanui a l i olo olona ga é l
kolo ologi zu, to a k l i olo olosu,
ta gala, é za.

¹⁰ «Zala a ula nui nii kundi ilai zea,
k lointi maazu, nii gul adegai ziaai ma, ta
nii zala a ula ze eiti toai k ba, é la n unde aiti
z gaya aba, ta é la ná-se eiti baliaga. ¹¹ É la lia pooma
oba, é la z a, an ni k
a zaana, aa dee. ¹² É la ula seizu adegai a, naa
a a k é mina seizu adegai z , maz l
fee b ga nà-si ma wul adegai maa ele. Nà
ga G o GALAGI.

¹³ «Zala a ula nui naa mina anzanu ze, nii é zunu
vaa w . ¹⁴ É la poanza ze a, aa anzanui nii sinigi
l ai ba, aa kolo olo anzanu, aa nii t i
olo ologai, k l anzanui a seizu, k ni é
ga ná-bolodai zu anzalopo eai, é la d zunu
vaa w . ¹⁵ Zala a ula nui naa la mavofodai
l olo ologa ná-bolodai zaama, maz l nà
ga G o GALAGI, nii é t un adesu.»

¹⁶ G o GALAGI ni Moize , é ma:
¹⁷ «B Aal n , è ma: È-mavofodai zu zunui
tan p , nii n uzu ba, naa mina maa u a ga
é ná-GALAGI ná-daamianigi ula ga zala ai. ¹⁸ Zunui
tan p , nii n uzu a ba, naa la maa u aa
ná a: gaazu ole nu, aa m l nu, aa nii sok-
pai maa egai, aa baalobazu ta ze eai k ele
ma, ¹⁹ aa zunui ta, nii k i aleai, aa zeei,
²⁰ aa zunui ta, nii g g i polu, aa é ga kutui, aa
gaazu wana nu, aa d i ma, aa kulama zee i
ba, aa nii p l z ain woloai. ²¹ Zala a ula
nui Aal n mavofodai zu, zunui tan p nii n uzu
ba, naa mina maa u a ga é a zala aiti kula, ti
alazu abui a. T i n uzu ba, é mina

maa u a, é a ná-GALAGI ná-daamianigi ula ga zala ai. ²² To a zoo é ná-GALAGI ná-daamianigi ta mi, aniiti ti wola adegai, ta ani adegaiti. ²³ K l é la lia se e zu ooza golai pelei, ta é la maa u aa zala a ulazu a, maz l n uzu a ba. É la nà-ada adegai z a ta ma z laiti, maz l nà ga G o GALAGI, nii é ti adesu.»

²⁴ Moize naama woosti daazeelini Aal n ma ta ná-doun zunuiti, é Izelay le nuiti kpein ba.

22

Maa i é lo zala a aniiti fai a
¹ G o GALAGI ni Moize , é ma:
² «Aal n ta ná-doun zunuiti kala ga fai niiti ta ti maa ,
 é lo veb ani adegaiti ba, niiti Izelay le nuiti ti ti
 ulazu b , naa a a k ti mina dàasei adegai
 olo olo. Nà ga G o GALAGI.

³ «G ti ma: Wo-mavofodaiti saama, zunu n p
 k z ai a y de, é maa u a veb ani adegaiti ba,
 niiti Izelay le nuiti ti ti veezu b , naama nui a , é
 ze e gàazu. Nà ga G o GALAGI. ⁴ Nu-o-nu Aal n
 mavofodai zu, kulama zee i a ba, aa kala a
 kolegi, naa la veb ani adegaiti ta mia, ey su é e
 ga ade. Zekana é la ga z i a v una nui ta a,
 k z ai ga poomai, aa é maa olo ologai.
⁵ Z i a v una kpokpo ganii ta a, é k z i
 maaz l , aa nu vului ta, nii k z ba anii ma
 zii tan p a na ba, é z ga naa, ⁶ z i
 a v una ta a, naa a y k z yai zu ey su
 kp k i, é la veb ani adegaiti ta mia, k ni é
 maagba. ⁷ Foloi a ena ga da, to a ade, naa olu
 to a zoo niina é veb ani adegaiti ta mi, maz l
 ná-daamianigi e. ⁸ É la sua ooma mia, aa nii

bali aliai ga, nii a k é mina z ga naa.
 Nà ga G o GALAGI.

⁹ «Zala a ula nuiti ta nà-deveiti mak , naa a a
 k ti mina kolo olo, koto a la ti unma, ti mina a
 zaazu. Nà ga G o GALAGI, nii é ti adesu.

¹⁰ «Izelay le nu n p ge mina veb ani adegai ta
 mi, ni é la ga zala a ula nu. An zala a ula nui
 ma w in ta ná-boti nui, ti la veb ani adegai
 ta mia. ¹¹ K l du i nii zala a ula nui geyaa, naa
 a zoo é ta mi, ta nii alaagi s l gai ná-p l i
 wu, ta ná-daamianigi ta mi. ¹² Zala a ula nui ná-
 doun anzanui, sinigi la ga zala a ula nu, naa la naa
 ta mia, nii se eai veb ani adegaiti ba. ¹³ K l
 zala a ula nui ná-doun anzanui, nii é ga poanzai,
 aa nii sinigi l ai ba, é la doun z l ni, ta nii
 é aazu alesu ma, é y k ná-p l i wu,
 e elei é ni ná la, ná-nu niin lai zu, naa a
 zoo é k ná-daamianigiti ta mi. Nu n p ge la
 ta mia, ni é la ga zala a ula nu.

¹⁴ «Ni nui ta a veb ani adegai miina, ki ge la ba,
 to a veb anii lieg i naa ve zala a ula nui ya, é
 ta ba ga gaa w su l lug i zeizu ilagi.
¹⁵ Zala a ula nuiti ti mina Izelay le nuiti ta-veb ani
 adegaiti k z , nii naati ti se ezu ba G o
 GALAGI . ¹⁶ Ni naati ta ta-veb ani adegaiti miina,
 ta ta-vaa aaza golai la unma, ti ga
 s ba nuiti, maz l nà ga G o GALAGI, nii é ti
 adesu.»

Suai niiti ta zoo ulazu
 ga zala ai

¹⁷ G o GALAGI ni Moize , é ma:
¹⁸ «B Aal n ta ná-doun zunuiti p , naa
 Izelay le nuiti kpein ba, è ti ma: Nu kpein é ga

Izelay le nu, aa ti ga seik ma nu Izelay le yooi zu, niiti ta gala zala ai ula G o GALAGI , minaze e daazeeli vaa zu, aa veb anii vaa zu ti daai isu, ¹⁹ nii a k daazo, to a a ga togani zin ila, nii n uzu la ba, é kula nik iti saama, aa baalag-iti, aa boliiti. ²⁰ À mina ani n p kula ga zala ai, nii n uzu a ba, maz l daa la zoga wo . ²¹ Ni zunui ta a toganii ma wolai aa ma goi ta ulana ga ziil i zala ai, é ni ga minaze e daazeeli vai, aa é ni ga veb anii nii é daai isu, n uzu mina zala a anii a, naa a a k daazo. N uzu n p ge mina ba. ²² À mina sua n p kula ga zala ai G o GALAGI , nii gaazu oleai, aa maal f gai, aa koliiti ti ba, aa ka ai ulaai ma, aa g l l gi ulaai ma. À mina naa ala zala a ulazu G o GALAGI . ²³ Nik zin i aa baala zi oi nii baalobazu ta oozaii, aa ta u a, wa zoo wo naa ula ga zala ai aa veb anii, nii wo daai isu, k l naa ala zuai ma zala ai la daazoga minaze e daazeeli vaa zu. ²⁴ À mina sua ula ga zala ai G o GALAGI , nii p l z ain woloai, aa kulaai su, aa te eai ga. À mina naa ta ga zala a wa-yooi zu. ²⁵ À mina suai naa ma zii tan p geya w n ma, wo a kula wa-GALAGI ga zala ai. Maz l ti maal f g , n uzu a ba, daa la zoga wo .»

²⁶ G o GALAGI ni Moize , é ma: ²⁷ «Si gi zu nik i a z l na da, aa baalagi, aa bolii, to a y ma leei a, é k ga folo l fela. É zo folo l sa asi i ma, ey su z ma voloiti, a ulana ga zala ai, nii abui galazu G o GALAGI , daa a zo. ²⁸ À mina togani leei ta ma yi oi aa ma

folo ila n . ²⁹ Wa na mama fee zala ai ulaa
 Ğ o GALAGI , wa kula ele t , nii a k
 daazo. ³⁰ Wa ti p mi ma voloi n ma, wo la ta y ga
 ná, é a y su sobui a zeeli. Nà ga Ğ o GALAGI.

³¹ «Wa nà-deveiti so, wo zi ga tiye. Nà ga Ğ o
 GALAGI.

³² «À mina dàasei adegai olo olo, nà- adedai
 a maamus i z l Izelay le nuiti saama. N un
 nà Ğ o GALAGI, nii é wo adesu, ³³ r i gè wo
 ulaai Ezipete yooi a, ga gè ga wa-ĞALAGI. Nà ga
 Ğ o GALAGI.»

23

F ti voloiti

¹ Ğ o GALAGI ni Moize , é ma:
² «B Izelay le nuiti p , è ti ma: F ti voloi
 a ga niiti, wo maan ai wo ti ula, ti ga nà-f ti voloiti.
 Naati ma vaa zu, wa nu us iti toli, ti gaal ba adegai
 wo.

³ «Es ka ná-boti folo l zita laawu, k l foloi
 l felasi i a ga doo o foloi, gaal ba adegai a
 wo ma. Wo la boti n p k a naama voloi. Doo o foloi
 a de Ğ o GALAGI l bi vai ma, n p
 wa zeí ná.

⁴ «W l Ğ o GALAGI ná-f ti volo iligi tani-
 gaa a, niiti wo maan ai wo nu us iti toli ma, ti
 gaal ba adegai wo naama uiti ma, ti logai.

Pakegi ta ului l la su,
 naati ma v tii

(*Gaalu S* i 28:16-25)

⁵ «Alu m ungi ma volo puug maazu naanisi i (14)
 ma k i, kpidii a na, naa a é ga Ğ o
 GALAGI ná-Pakegi. ⁶ Alugi naa ma volo puug maazu
 l lusi i (15), naa a ga ului nii l la

su, naa ma v tii, G´ o GALAGI l bi vai ma. Folo l fela laawu, wa y ului miizu, nii l la su.
 7 Folo m ungi, wa gaal ba adegai wo, wo la boti n p k a, e elei wa a k la. 8 Folo l fela laawu, wa zala ai ula, nii abui galazu, G´ o GALAGI . Folo l felasi i ma, wa nu us iti toli, wo gaal ba adegai wo, wo la boti n p k a, e elei wa a k la.»

Zooi al n m ungit

ma v tii

9 G´ o GALAGI ni Moize , é ma:
 10 «B Izelay le nuiti p , è ti ma: Si gi zu wo aazu l zu la zooi zu, nii gè feezu wo ya, wa moloi le ena, wa a ga ma ili ila, zala a ula nui , wa-molo le ea m ungi zu. 11 Doo o foloi oluma zobui, zala a ula nui a molo ilii lat vai ma oogi , G´ o GALAGI akala, naa a a k daazo wo . 12 Voloi wo aazu molo ilii lat vai ma oogi zu la, wa kona gila baala sin i zo, nii n uzu la ba, wo kula ga gala zala ai G´ o GALAGI . 13 Wa ulu vuk ag i kilo l zita ba, gaay gai ga gul i, e veb anii galaai abui a, makugi n ai G´ o GALAGI , ta puya zala ai lit l ila ta tukp (1,5) d i zu. 14 Aisa naama voloi a zeeli, wo aazu ma ga veb anii wa-GALAGI , à mina ulu mi, aa ani p geega, aa molo niin i. Naa a ga o t gi wo-mavofodaiti kpein b , n p wa zeí ná.

Pantekote voloi

(Gaalus i 28:26-31)

15 «Wa d i aalu ga d fela, é zo doo o foloi oluma voloi ma, yeei wo aazu la ga molo ili, wo dat mà. 16 É zo doo o foloi ma voloi ma,

wa folo uul lug (50) aalu, wo molo niin i
 ma veb ani ili k ele t G o GALAGI
 . ¹⁷ Wa a ga ulu feleg , wo ze e la wo-
 zeizu , wo ti lat , ti ilagilagi a t ga
 ulu vuk ag i kilo l zita, ti m ga l i.
 Naati ta ga zoi a l n m ungiti G o GALAGI
 . ¹⁸ Bului naati poluma, wa kona gila baala zi o
 l fela ula ga zala ai, n uzu mina ti a,
 ta nik zin okpa gila ta baala sin feleg , ti ula
 ga gala zala ai, é ta-veb anii a, ta- uya
 zala ai. Zala ai e, nii abui galazu, makugi n ai
 G o GALAGI . ¹⁹ Wa boli zin i ula ga koto
 gba zala ai, ta kona gila baala sin feleg , wo kula
 ga ziil i zala ai. ²⁰ Zala a ula nui a ti lat
 vai ma oogi , G o GALAGI akala, é
 zoi a l n m ungiti ma ului a, é baala
 zi o feleg iti ba. Ta ze e, ti ve G o GALAGI
 , ti ga zala a ula nui n n i. ²¹ Naama voloi
 n , wa nu us iti toli, ti gaal ba adegai wo. Wo la
 boti n p k a, e elei wa a k la. Naa a
 ga o t gi wo-mavofodaiti kpein b ,
 n p wa zeí ná.

²² «Si gi zu wo moloji le ezula wa-yooi zu, wa kpala
 kpelama y ná, wo mina ná le e, wo mina ale
 ma posuy i ma. Wa naa y ná bala nuiti b ,
 ta seik ma nuiti. Nà ga G o GALAGI, wa-
 GALAGI.»

Pu u f v tii
(Gaalus i 29:1-6)

²³ G o GALAGI ni Moize , é
 ma: ²⁴ «B Izelay le nuiti p , è ti ma: Alugi
 l felasi i ma volo m ungi ma, to a ga doo o
 folo wola wo , wo itoo sù, wa pu ugiti f ,

wo gaal ba adegai wo. ²⁵ Wo la boti n p k a, e elei wa a k la. Wa zala ai ula, nii abui galazu, G o GALAGI .»

Koto gba voloi

(Gaalus i 29:7-11)

²⁶ G o GALAGI ni Moize , é ma: ²⁷ «Alugi l felasi i ma volo puug i ma, naa a ga koto gba voloi. Wa gaal ba adegai wo, wo zugi zo, wo zala ai ula, nii abui galazu, G o GALAGI . ²⁸ Wo la boti n p k a naama voloi, maz l koto gba voloi e, yeei koto gba vai maan ai é la wo , G o GALAGI aazu, wa-GALAGI. ²⁹ Nu-o-nu nii é la zugi zoni naama voloi, naa e ka le e ná-nu us iti ba. ³⁰ Nu n p a boti na naama voloi, ná undaa ili ná-nu us iti saama. ³¹ Wo la boti n p k a. Naa a ga o t gi wo-mavofodaiti kpein b , n p wo zeizu ná. ³² To a wo ga doo o folo wolai, wa zugi zo. É zo alugi ma voloi laa uusi i ma k i ma, é li poluma zobui ma k i , k ni wo loo o.»

Kotalof tii

(Gaalus i 29:12-39)

³³ G o GALAGI ni Moize , é ma: ³⁴ «B Izelay le nuiti p , è ti ma: Ma alugi l felasi i n ma volo puug maazu l lusi i (15) ma, naa a ga kota v tii G o GALAGI , folo l fela laawu. ³⁵ Folo m ungi, gaal ba adegai a wo. Wo la boti n p k a, e elei wa a k la. ³⁶ Folo l fela laawu, folo-o-folo wa gala zala ai gila kula, G o GALAGI . Folo l sa asi i, wa gaal ba adegai wo, wo gala zala aiti kula G o GALAGI . To a ga gaal ba adegai GALA

d bi vai ma. Wo la boti n p k a, e elei wa a k la.

³⁷ «F ti voloiti kana, G o GALAGI l bi vai ma, niiti wo maan ai wo nu us iti toli ti ma, ti gaal ba adegai wo. Ti zala aiti kula, ti alazu abui a, ta veb aniiti, ta zala aiti, ta puya zala aiti, é zoloo foloi ilagilagi ma leveiti ma. ³⁸ Wa G o GALAGI ná-doo o foloiti maa , wo ti la wa-veb aniiti maazu, ta wa-minaze egiti, ta wa-veb aniiti kpein wo ti laai isu, niiti wo ti veezu G o GALAGI .

³⁹ «Alu d felasi i ma volo puug maazu l lusi i (15) ma, si gi zu wo zooli zu ani waaiti kulazu la, wa f tii ula G o GALAGI l bi vai ma. Wa naa folo l fela laawu. Folo m ungi a ga doo ogi, d sa asi i alaa ga doo ogi. ⁴⁰ Folo m ungi, wa gulu ag iti ma waai ze e, ta d laagiti, ta gulu ekegiti, ti aa iiliai, ta zi la ulu ekegiti. Wa oozun G o GALAGI aazu, wa-GALAGI, wo naa folo l fela laawu. ⁴¹ Kona-o-kona wa f tii naa ula G o GALAGI l bi vai ma, folo l fela laawu. To a ga o t gi wo-mavofodaiti kpein b . Wa kulazu alu d felasi i ma. ⁴² Wa ze i kotaiti bu folo l fela laawu. Izelay le yooi zu, zou lointi kpein ta ze i kotaiti bu, ⁴³ naa a a k , wo-mavofodaiti ti kw ga gè Izelay le nuiti seini kotaiti bu, gè ti ulaai ma Ezipete yooi a. Nà ga G o GALAGI, wa-GALAGI.»

⁴⁴ Dele ana Moize kalagiti feeni la Izelay le nuiti zea, é il G o GALAGI ná-f ti voloiti ba.

24

Deveiti
é lo seizu adegai ná-fitinaiti ba
(Egez de 27:20-21)

¹ G o GALAGI ni Moize , é ma:
² «Devei ve Izelay le nuiti zea, ga ti a è ga
 wolive wul ag i, kp t ai fitinai vaa zu, naa a
 a k wo yeey fitinaiti ba, yeen p ti mina za.
³ GALA daa omise e l i wu, se e zu oozagolai
 akala , nii é zeele woo esui akala , miná
 a Aal n a sei ná, fitinaiti ti so, é zo kp k i ma,
 ey su geelaalao, G o GALAGI aazu. To a ga
 o t gi, wo-mavofodaiti kpein b . ⁴ To a
 fitinaiti k ele t , fitina zei anii a, é ga zanu
 kitei, ti a zo yeen p G o GALAGI aazu.

Bului é ni veezu GALA b
⁵ «Da ulu vuk ag i ze e, è ulu puug
 maazu feleg (12) t , ului ilagilagi a
 ga kilo l zita. ⁶ Da ti ele t zanu kitei ma
 la alii a, G o GALAGI aazu, ga seizu feleg .
⁷ Da ani maku n n kitei ta u seizu ilagilagi ma.
 Naa olu a ani maku n n kitei ala G o
 GALAGI aazu, ului otogi zu, e iz sui.
⁸ Doo o foloi ilagilagi, ta a ului naati k ele
 t yeen p G o GALAGI aazu. To a ga
 minaze egi é y su ná , Izelay le nuiti ta-vaa zu.
⁹ Bului naati ta ga Aal n ta ná-doun zunuiti t n ,
 ta ti mi ada adegai ta, maz l to a ti
 ga veb ani adegai wolai, naati saama, niiti ti alazu,
 G o GALAGI aazu. To a ga o t gi.»

Woo u wo nuiti
 ta nu aa nuiti so pelei

¹⁰ Yeeta, Izelay le anzanu ila ta Ezipete zunu ila,
 ti-loun zunui aani Izelay le nuiti saama. Kp i
 le eni ti- uuzu , Izelay le anzanui naa ná-doun
 zunui ta Izelay le zunui ta ti y zu. ¹¹ Izelay le
 anzanui naa ná-doun zunui woo iti boni GALA

daal ma, é koto. Ti aani la Moize . Dee laaseigi ni ga Sel mite, Di eli ná-doun anzanui, Dan ná-bolodai zu. ¹² Ti mak ni ga pag , ey su deve z l Ĝ o GALAGI ya.

¹³ Ĝ o GALAGI ni Moize , é ma:
¹⁴ «À woo u wo nui ula wo- uuzu a. Niiti kpein ti gooi m nigai, naati ti yeeiti p unma, naa oluma b b i kpein ge s ga k tui, é za. ¹⁵ Da Izelay le nuiti p ga, nu-o-nu a ná-GALAGI otona, naama nui a ná-kotoi ma as i ze e.
¹⁶ Z i n p a woo u wona Ĝ o GALAGI laaseigi laal ma, ta naama nui aa, b b i kpein ka s ga k tui, é za, é ni ga seik ma nu aa zou loun, t zei é woo i woga GALA daaseigi laal ma.

¹⁷ «Z i a nu aana, ta naama nui aa. ¹⁸ Z i a sua aana, to a potogi ve ga suai ta. Z nvui oto ka ga z nvui. ¹⁹ Ni nui ta a sei i maawanana, to a la, e elei t i é k a la ga z i. ²⁰ Nii a nu aei ale, naama nui aei a ale, nu aazu z gi oto ka ga nu aazu z gi, nu iiga oto ka ga nu iiga. Ta naama maawanai alai ga naa, nii é k a ga z i. ²¹ Z i a sua aana, to a potogi ve. K l z i a nu aana, ta naama nui aa.

²² «T gilagi n a sei ai wo ma, seik ma nu zou loun a, maz l nà ga Ĝ o GALAGI, wa-ĜALAGI.»

²³ Moize ni Izelay le nuiti p . Ti woo u wo nui ulani ti- uuzu a, ti s ga k tuiti, é za. Izelay le nuiti ti k ni ana, e elei Ĝ o GALAGI ma levei veeni la Moize ya.

25

Zooi ná-doo o konagi

(T S i Velesi i 15:1-11)

¹ G o GALAGI ni Moize Sinayi gizei ma, é ma: ² «B Izelay le nuiti p , è ti ma: Si gi zu wo aazu l zu la zooi naa zu, gè feezu wo , wa a zooi y ná, é a loo o yee alai tanigaa zu, naa a G o GALAGI ná-l biyai vaa ma. ³ Kona d zita laawu, wa wa-ani zuwui vaza wa-alagiti su. Kona d zita laawu, wa wa-leez n eleiti su t ga pag , wo gaawaai ula. ⁴ K l kona d felasi i, doo ogi a ve zooi ya, doo ogi a G o GALAGI l bi vai ma. Wo la ani zuwu vazaga wa-alagiti ba. Wo la wa-leez n eleiti su t a. ⁵ Wo la molo olu le ea, wo mina leez n ula kpelei zu, nii su la t ni. Naa a ga doo ogi g l in zooi . ⁶ Zooi ná-doo ogi zaala zu, wa n giz l , w un wa, wa-woti zunuiti, ta wa-woti anzanuiti, ta nui nii wo salazu folo-o-folo, ta w n é zeini wo ma, ⁷ ta wa-loganiiti, ta suaiti ti wa-yooi zu, zooi a l n gi kpein ka ga daamianigi.

B yeemai ta un m konagi

⁸ «Wa doo o kona d fela aalu, kona d fela zeizu l fela, naa a é ga kona uunaanig maazu taa uug (49). ⁹ Alu d felasi i ma voloi uusi i ma, wa pu ugi v , goo ula, koto gba voloi, wa pu ugi v wa-yooi kpein su. ¹⁰ Wa kona uul lusi i (50) naa leve ga kona adegai, wo yeemai laazeeli zooi zu ze wo nuiti kpein ma. To a wo ga yeema onagi, s gilagilagi ná-zooi a aa ale ma p , ta s ka ale ma ná-p l ye ei wu. ¹¹ Kona uul lusi i (50) a wo

ga yeema onagi: wo la ani zuwu vazaga,
wo mina molo olu le e, wo mina leez n
ula kpelei zu, nii su la t ni. ¹² Maz l

yeema onagi e. Wa deve ga adeg . Anii
niiti ti n su kpalagi zu, wa naati mi.

¹³ «B yeema onagi naa zu, s gilagi-
lagi ná-zooi a aa ale ma p . ¹⁴ Ni wa zou

dina, aa wo geya Izelay le nui ta ma, à mina
tooma vaa . ¹⁵ Wa zou di z ng i aa geya

z ng i w te e, ét ze yeema ona
gaa elagi ma, konagi lieg i te egai, ta molo le ei
lieg i a , aisa yeema onagi a zeeli.

¹⁶ Konagi ta a na laa ta ma, wa s ng i ta la ma,
konagi ma ge la d m inni, wo ta ula s ng i

la. Maz l molo le e laa lieg i a, é p dizu wo
ma. ¹⁷ Wo tan p ge mina loo sei i ma. Wa

lua wa-ƆALAGI a, maz l nà ga Ɔ o ƆALAGI,
wa-ƆALAGI.

¹⁸ «À nà-t giti so, ta nà-deveiti, wo ti mak , wo
zi ga tiye, wa ze zooi zu ziil igi zu. ¹⁹ Zooi a ná-

kulanumaiti fe, wa daami wo, wo yi o, wo ze ziil igi zu.

²⁰ Ni wa na ma: «Leeni a gá mi konagi l felasi i,
maz l gi la tii ni, gi la aazu ani zuwu

ma l n kulazu?» ²¹ Nà, nà-tuyai loo wo , konagi
l zitasi i, nii a kona sa ag molo le ei lieg i ve

wo ya. ²² Wa tii konagi l sa asi i ma, ta wa molo
l mai mi, ey su molo le ea niin i zeeli, wa

ma l mai miizu.

Poganiiti unm fai

²³ «Zooi la dia, é a y su , maz l zooi
a ga r n , wa p b ga w inti, e nuiti ti

aa zeizu zooi zu yee ala go laawu. ²⁴ Zooi zu
ná kpein, wo aazu zeizu ná, é ga w n ,

wa t gi ze, é zobogi veezu s p b ga é ná-zooi unmm .

²⁵ «Ni Izelay le nui ta a na zea akalai zu, é ná-zooi ta di, nii maan ai ga é lo unmm fai a, é ga ná-nu ite itegi, naa a a, é naa unmm , nii k loin p dia. ²⁶Ni nui ta a ná, nu la zea, maan ai ga é lo unmm fai ab , ni a aniz l na , nii a ná-unmm fai la, ²⁷ to a t ze ga konagiti gaaluga, é zo p di voloi ma, é naa otogi ve, nii é laazu maazu geya nui , ná-zooi aa ale ma p . ²⁸ Ni é la aniz l ni, a potogi le e da, zooi a y geya nui yeezu, ey su yeema onagi zeeli. To a aa ale ma, é zeezu, é ga n n názu.

²⁹ «Ni nui ta a daa l i dina taai ta zu, maalati-gai ga si igi, to a zoo é unmm kona gila daawu, é zo p di voloi ma. Ná-unmm fai a l bisu ga kona gila n . ³⁰ K l p l i naa togai taai ta zu, maalatigai ga si igi, ni naa la unmm ni kona gilagi zu é pil da, to a ga geya nui n n niina ey su , ta n n mavofodai, ti la m te ega, an yeema onagi a zeelina. ³¹ P l iti ti taaiti su, si i ge la ti ma, naati ta leve, e elei zooi ma l giti ti la. P di nui a zoo é unmm , ni naa laade p l i a le e ma nui yeema onagi.

³² «Nii é ga Leevi nuiti ta- l iti ta-vai, niiti ti ta-laaiti su, Leevi nuiti ta zoo ti unmm fai ey su . ³³ Z i a p l i ta eyana Leevi nu ma taai zu, to a ula p l i naa wu, p diai ma, yeema onagi ma. Maz l Leevi nuiti ta- l iti ta-laaiti su, ta ga ta- oganii Izelay le nuiti saama. ³⁴ Kpalagiti ti ta-laaiti maa oolii zu, naati maa la n ni, ti a di, maz l tiya a ta- oganii e ey su .

T gi é lo bala nuiti
maa uyeiti ba

³⁵ «Ni Izelay le nui ta a na ga zea aka nu wo
oba, aniiti balagai zea, wa yeezei bu, e elei wo
k zu la w inti aa seik ma nuiti b , naa
a a k é z nvui wo wo oba. ³⁶ À mina talama
maaloli ma, aa kulanumai, wa lua wa-GALAGI a, wo-
loin z nvui wo wo oba. ³⁷ À mina kuye
ga wa-walii, wo a ta la ma. Wo la wa-laamianigi vea zea
ga l d gi, wo a ta la ma. ³⁸ Nà ga G o GALAGI,
wa-GALAGI, nii é wo ula Ezipete yooi a, ga é Kanaan
yooi ve wo ya, naa a a k gè ga wa-GALAGI.

T gi é lo
nu us iti un m fai a

(Egez de 21:2-6;

T S i Velesi i 15:12-18)

³⁹ «Ni Izelay le nui ta a na ga zea aka nu wo
oba, é di wo ma, à mina du la wotii
la unma. ⁴⁰ To a wo b , e nui é
botii zu, wo a sala, é e seik ma
yee ala go n zu. To a y wa-wotii laawu
ey su yeema onagi zeeli. ⁴¹ To a ze e
názu wo b , t -o, ná-dointi-yo, é ale ma ná-
bolodai zu, k oganii zaama. ⁴² Maz l
nà-boti nuiti be, gè ti ulaai Ezipete yooi a, ti la
dia, e elei du iti ta di la. ⁴³ È la ze i a
unda ga maa a, k l wa lua wa-GALAGI a.

⁴⁴ «Ziiti ti wo-maa oolii zu, naati saama a wa du
zunui aa du anzanui ze ena, ti ga w n ,
tiya a wa du iti geya ti zu. ⁴⁵ Niiti ti aai zeizu wo
zaama, yee ala go laawu, wa zoo wo naati geya, ta
ti-mavofodaiti. Ta ga w n . ⁴⁶ Wa ti y ná, wa
ze ena ná, ti ga pogani wo-loun zunuiti b , ti

ga t n . Wa zoo wo ti mak , ti ga du iti ey su
 . K l wo- lointi tetemazu, ti ga Izelay le
 nuiti, wo tan p ge mina zeik loin unga ga
 maa a.

⁴⁷ «Ni w n aa seik ma nu, a na ga
 kp t nui, Izelay le nui ta ga zea aka nu
 koba, ni a dina w n naa ma, aa
 seik ma nui naa ma, aa w n ná-bolodai zu
 nui ta ma, ⁴⁸ unm gi ma zobogi maan é
 b , an ni é ega ga di.
 K loin ta a zoo é unm . ⁴⁹ K
 di aa de e zunui ta, aa naa ná-doun zunui ta,
 aa ná-nu ite itegi ta, é ná-bolodai zu, naa a zoo
 é unm . Baa ni s l gani a ná, nii zeelaai
 ma, to a unm . ⁵⁰ Ta geya nui ta konagi
 aalu, é zo p di voloi ma, é zeeli yeema
 onagi ma. Unm salai a leve, é zoloo nui ná-
 folo ila woti zalai ma, naa a gaalusu, é zoloo
 konagi lieg i ma. ⁵¹ Ni konagi wola m in d ,
 ná-unm fai zu, to a letema ma walii ula,
 nii zunui naa geyaai la. ⁵² Ni kona m inm in ge la
 m y ni, ey su yeema onagi zeeli, to a
 gaalugi , é letema ma walii aa ale ma, ná-
 unm fai zu, é zoloo naama onagiti ma. ⁵³ To a
 mali ii b e boti nu, é a zalai
 ze e konagi laawu. Naa la ze i a unda, é a sopele
 u ga maa a. ⁵⁴ Ni é la unm ni ga naama
 elei tan p , to a y ná, ey su yeema
 onagi zeeli, é yeema, t -o, dointi-yo.
⁵⁵ Maz l Izelay le nuiti ta ga boti nuiti b ,
 t ze i gè ti ulani Ezipete yooi a. Nà ga G o
 GALAGI, wa-GALAGI.»

26

Tuyaiti

(T S i Velesi i 7:12-24;

28:1-14)

¹ «À mina k ganigiti kp t .
 À mina vololiba il , aa sale tu. À mina
 k tui tan p sa a, wo a an k bu wa-yooi zu,
 maz l nà ga Ġ o GALAGI, wa-ĠALAGI.

² «Wa nà-doo o foloiti maa , wo unfe sèizu
 adegai ma. Nà ga Ġ o GALAGI.

³ «Ni wa zi na ga nà-deveiti, wo olo nà-t giti b ,
 ni wa ti zona, ⁴ nà tonaiti fe wo ya ma yee alai ma,
 zoi a ná-kulanumaiti fe, guluiti ta waa. ⁵ Wa y
 moloi lo azu, ey su d t yee alai
 zeeli, wo y d t vai zu, ey su
 ani zuwu vaza yee alai zeeli. Wa daamianigi
 z l ga m in a, wo ze ga pag ziil igi zu, wa-
 yooi zu. ⁶ Nà ziil igi l zoi zu, wa iim nii wo, faa
 n p ge la wo l a. Nà sua vil iti kpein kula wa-
 yooi a, k la a wa-yooi zu. ⁷ Wa il wo zili
 nuiti polu, wo zobo s l ti ma ga wa-wo az kp i,
 ti loo. ⁸ Wo zaama, nu l lug a pil s l
 nu ungila (100) ma, ta nu ungila (100) ka nu waapuug
 (10 000) . Wa-wo az kp i a wo zili nuiti
 toozu bu. ⁹ Nà yeey wo a, gè wo ga kpu u
 nu, wo wola m in. Nà nà-minaze egi mak kpaan wo
 . ¹⁰ Wa molo l mai mi, wo m tai likpi v l ,
 nii a k wo ma niin i uuzu z l . ¹¹ Nà sèizu
 t wo zaama, gè la m l a wo a p . ¹² Nà
 zi wo zaama, gè ga wa-ĠALAGI, wo ga nà-
 nu us iti. ¹³ Nà ga Ġ o GALAGI, wa-ĠALAGI, nii
 é wo ulani Ezipete yooi a, é wo ula du lai zu. Gè
 wa-unbawuluiti gale aleni, wo zi unbuze ei zu.

Foovooiti

(T S i Velesi i 28:15-68)

¹⁴ «K l ni wo la woiloni gò ma, wo a zi ga devei niiti kpein, ¹⁵ ni wa nà-deveiti w inze ena, wo l nà-t giti ba, wo la zi ni ga nà-deveiti kpein, wo nà-minaze egi olo olo, ¹⁶ à w l elegi gè aazu wo zosu da: Nà zii l il wo zaama, k s kolegi ta k l kpadimai a wo zo, ti a wo- aazu ti maa idi, ta a ula wo-zii la. Wa wa-ani zuwuiti faza fuun n , maz l wo zili nuiti ta wa-molo le eaiti se e. ¹⁷ Nà ale ma wo laal ma, wo-iti ta zobo s l wo ma. Niiti ti wo w inze ezu, naati ta ze wo unda. Wa ela, an ni nu la il ni wo olu, é a a wo .

¹⁸ «Ni naa p poluma, wo la woiloni gò ma, nà wo maa olo ná zeizu l fela wa- otoiti faa zu. ¹⁹ Nà wa-wasogi ma z b i olo olosu, geezu a aa wo ma e k lui, wa-yooi e k lu igi. ²⁰ Wo-zuvik i a e, é ula wo ya fuun, wa-yooi la m ná-kulanumaiti fea, zooi a wuluiti ti la m waa.

²¹ «Ni wa l na, wo la k ni, wo a woilo gò ma, nà wo lo a ná zeizu l fela, e elei wa- otoiti ti la. ²² Nà d zuaiti te e wo laal ma, ti wo-lointi paa, ti wa-loganiiti suwu aale e, ti wo maal i, wa- eleiti ta aazu zu ga te ebaiti.

²³ «Ni, an naa e, wo la vaani bu, gè a wo maa olo, wa sàkpena, ²⁴ nà alaa, nà wo zakpe, gè wo lo a ná zeizu l fela m n , wa- otoiti faa zu. ²⁵ Nà k iti te e wo laal ma, t ze wo minaze egi olo ologa. Wa aal na ba wa-laaiti su, gè f zee il wo zaama, wal wo zili nuiti zeezu. ²⁶ Si gi zu gè wo alasu la wo- n gi ma, anzanu puug a ului m fuulu ila su, ti aa la wo , gaa a w na, wa daami wo, wo la yi oa.

²⁷ «Ni, an naa e, wo la woiloni gòo ma, wa sàkpena, ²⁸ nà alaa, nà wo zakpe ga zii aawanai, gè wo lo a ná zeizu l fela m n , wa- otoiti faa zu. ²⁹ Wa wo-loun zunuiti ma zuaiti mi, wo wo-loun anzanuiti ma zuaiti mi. ³⁰ Nà wa-zala a ula ada ti kolo olo, ta wa-ani maku n n giti ma zala a ulazu ti, gè wo-ma oomaiti pu wa-ganigiti ma oomaiti ma, nà l wo a. ³¹ Nà wa-laaiti k ga te ebai, gè wa-ada adegaiti faza, wa-zala a maku n n giti ti la m zìil i a. ³² Nà i, nà zoi zu olo olo, wo zili nuiti ti aai, ti zeí ná, naati koozu a ili, ti laav . ³³ Nà wo vaza ziiti saama, gè il wo olu ga bo a z kp i. Wa-yooi zu a olo olo, wa-laaiti ta ga te ebai.

³⁴ «Naazu zoi a doo o s l , si gi kpein é k zu gaal i zu, wa zu wo zili nuiti ta-yooi zu. Zoi a loo o názu. ³⁵ Si gi kpein é k zu gaal i zu, to a doo ogi z l , nii é la a s l su wa-loo o konagiti su, si gi zu wo zeini la ná.

³⁶ «Wo zaama, niiti ti zu zeini ti zili nuiti ta-yooiti su, nà ti-yiiti daave ga dualuagi. Daai é iikpisu, naa lugi a ti maalua. Ta ela, e elei nu a a ela la sili nui ná-bo a z kp i a. Ta loo, an ni nu la il ni ti olu. ³⁷ Ta un su ma, e elei nu a la bo a z kp i akala, an ni nu la il ni ti olu. Wo la ungal ga wo zili nuiti kakala. ³⁸ Wo undaa a ili zii iligiti saama. Wo zili nuiti ta-yooi a wo maa ili. ³⁹ Niiti ta y vulua wo zaama, naati ta undaa ili ti zili nuiti ta-yooi zu, ta-vaa aaza golaiti ta ti-m m wolani ta-vaa aaza golaiti faa zu.

Ɔ o GALAGI a
ná-minaze egi mak kpaan

⁴⁰ «Ta la z ga, ga ta-vaa aaza golaiti, ta ti-m m wolani ta-vaa aaza golaiti, é lo wooveledaiti ba, ti ti ni ga ze, ta sakpegi ti bogai ga ze, ⁴¹ naa a é k a gè ti zakpeni, gè li ga tiye ti zili nuiti ta-yooi zu. Ni ta maayeina, ta ti ta-vaa aaza golai ma uyei zala, ⁴² nà iz nà-minaze egi zu, gi y zu gá ti-m m wolani, Zak e, Izaake, ta A alaame, nà iz alaa zoi zu. ⁴³ Maz l ta ula zoi a, naa a doo o s l názu, si gi zu é gaal i zu la, ti maa oozaai ba. Ta ta-vaa aaza golai ma uyei zala, t ze ti l ni nà-deveiti ta nà-t giti ba. ⁴⁴ K l si gi zu ti zu la, ti zili nuiti ta-yooi zu, gè la l a ti a g l in, gè la ti-ma zuwu aale ea, gè la nà-minaze egi olo ologa ti letemazu, maz l nà ga G o GALAGI, ta-GALAGI. ⁴⁵ Nà iz su nà-minaze e m ungi zu ti-m m wolani tetemazu, niiti gè ti ulani la Ezipete yooi a, ziiti gaazu, ga gè ga ta-GALAGI. Nà ga G o GALAGI.»

⁴⁶ Kalagiti kana, ta deveiti, ta t giti, niiti G o GALAGI ti zeini, ti y zu ta Izelay le nuiti, Sinayi gizei ma ga Moize maa ele.

27

Minaze e daazeeli z ng i

¹ G o GALAGI ni Moize , é ma:
² «B Izelay le nuiti p , è ti ma: Ni nui ta a minaze ena ga é nui ta ga G o GALAGI n n , to a ná-minaze egi laazeeli ga s ng i, ³ a lona zunui ta a, nii é kona uufeleg (20) z l ga, ey su é zeeli kona uul zita (60) ma, s ng i a ga wali aei uul lug (50), é zoloo seizu adegai ma walii ma. ⁴ Ni anzanu e, s ng i a

ga wali ae uusa ag (30). ⁵Zunu loungoi, é zo kona d lug ma, é li kona uufeleg (20), s ng i a ga wali ae uufeleg (20), anzanu loungoi ma z ng i a ga wali ae puug . ⁶É zo alu gila ma, é li kona d lug , zunu loungoi ma z ng i a ga wali ae l lug , anzanu loungoi ma z ng i a ga wali ae sa ag . ⁷É zo kona uul zita (60) ma, é l zeemaazu, zunui ma z ng i a ga wali ae puug maazu l lug (15), ta anzanui ma z ng i a ga wali ae puug . ⁸Ni z i é minaze egi ai, naa a ga zea aka nu, é la zooga é a s ng i zala, to a a ga z i nii é kalivaai, é d ga zala a ula nui. Naa a deve, é soloo ná-s l gi elei ma.

⁹ «Ni nu a minaze ena ga é suai ta ve G o GALAGI , nii a zoo ulazu ga zala a, naa vee G o GALAGI . ¹⁰ Nu la maavaliboga, nu la ma ag i otogi a ga ma i, aa ma otogi ga ma ag i. Ni nu a suai otogi na ga ta ili, ti feleg ta ve G o GALAGI .

¹¹ «Ni nu a minaze ena ga é sua z ai ta ve G o GALAGI , nii é la zooga ulazu ga zala a, to a l ga zala a ula nui, ¹²naa a s ng i leve, é zoloo pa pelei aa u elei ma, ná-devei a ta yeezei bu. ¹³ Ni fee nui a p é unm , to a ta la ma ga d lug i zeizu ilagi.

¹⁴ «Ni nui ta w in ga é ná-p l i ve G o GALAGI , é k ga n n , zala a ula nui a s ng i leve, é zoloo ná-pagi aa ná- i ma, ta yeezei naa wu, s ng i n p é devezu. ¹⁵ Ni z i nii é feai, to a p é unm , to a s ng i ma aa w su

l lug i ilazu las ng ima, naa a ga
n n oluga niin .

¹⁶ «Ni nui ta a ná-kpalagi veena Ğ o GALAGI ,
s ng i lieg i a w , é zoloo ani zuwui lieg i
ma, nii a vaza ba, wali ae uul lug (50) moloi
é ga w lezegi naama ilo unsa ag (300). ¹⁷ Ni
a ná-kpalagi veena yeema onagi l zeigi,
ta va s ng i lieg i wu. ¹⁸ Ni to a ná-kpalagi ve
yeema onagi a le ena, zala a ula nui a
s ng i aalu, é zoloo konagi lieg i ma, nii z gai ná,
ey su yeema onagi z i zeeli, ta ta ula
s ng i lieg i la. ¹⁹ Ni kpala nui a p é ná-kpalagi
unm , to a s ng ima aa w sul lug i
ilazu ba, e elei zala a ula nui a
ida las ng i lieg i wu, to a kpalagi ze e olu.
²⁰ Ni é la kpalagi unm ni, é di zunui ta ili ma,
zobo ge la m ná, é a unm , ²¹ yeema
onagi a zeelina, kpalagi naa a ga Ğ o
GALAGI n n , é ga zala a ula nui n n ,
e kpalagi nii feai Ğ o GALAGI ey su

²² «Ni nui ta a kpalagi veena Ğ o GALAGI , nii
é geyaai, é la ni ná-poganiiti ba, ²³ zala a ula
nui a ida s ng i lieg i wu, é zoloo konagi lieg i
ma, a y ná, ey su yeema onagi z i zeeli.
Zou vee nui a naama walii lieg i zala, naama voloi n
yeei deveai la, maz l kpalagi vee Ğ o
GALAGI . ²⁴ K l yeema onagi ma,
kpalagi a aa ale ma naa ma, nii é eyani ma, nii
zooi i a zea ga poganii.

²⁵ «S ng i kpein ka wo é zoloo seizu adegai
ma walii ma, nii ma ae ilagi wu gi ga galamu
puugi .

²⁶ «Nu n p ge la zooga é a ná-togani ma yi o m ungi ve G o GALAGI , maz l ma m ungi kpein ka niina ga G o GALAGI n n i, é ni ga togani goiti aa ma wolaiti ti-ma yi oiti. ²⁷ Ni to a ga sua z ai ta, é la ulaa ga zala a, to a un m , e elei s ng i la, é s ng i ma aa w sul lug i ilazu ze e, é p ba. Ni é la un m ni, to a di, e elei s ng i la.

²⁸ «Naa oluma, nii kpein nu a kona G o GALAGI ma, k ligaa zaama ti ga n n i, naa la zooga dizu, aa é a un m , é ni ga nu vului, aa toganii, aa kpalagi é ga zea ligi. Nii kpein a ona G o GALAGI ma, naa a ga n n ta anii gola adegai.

²⁹ An ni nu us i e a kona, nu la zooga é a un m , ta naama nui aa.

³⁰ «Zooi ná-puusi iti, é ni ga zooi a l n giti, aa guluiti gaawaaiti, ta ga G o GALAGI n n , ani e feai G o GALAGI . ³¹ Ni nui ta a p é ná-puusi i ma anii ta un m , to a s ng i ma aa w sul lug i ilazu ze e, é p ba. ³² Puusi vai, nii é il su nik iti ba, ta baalagiti, ta boliiti, toganii a le ena puu, tukp i wu, puusi i a ve G o GALAGI . ³³ Togani nui la zooga é a ziimaze e k , ma ag i ta ma i zu. Nu la ta maavaliboga ga ta ili. Ni nu a ta otogi na ga ta ili, ti feleg ta ga ani adegai, ti la zooga un m su.»

³⁴ Deveiti kana G o GALAGI ti veeni Moize ya, Izelay le nui ta vaa ma, Sinayi gizei ma.

GALA S i

Portions of the Holy Bible in the Toma language of Guinea
Des portions de la Sainte Bible dans la langue de la Guinée Toma
copyright © 2013 Pioneer Bible Translators

Language: Toma

Translation by: Pioneer Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-09-08

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Mar 2019 from source files dated 1 Dec 2018

95f995fa-1e05-5170-a262-d0f7dabeeddf